

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Prenovljena Mladinska priloga /številk 1/

GREMO POD OBJEM GORA

KOLOFON

Odgovorni urednik: Uroš Kuzman
Uredniški odbor: Uroš Kuzman, Manca Čujež,
Blaž Lesnik, Domen Strle, Ana Suhadolnik, Zdenka Mihelič
Tehnična urednica: Vesna Lenart

Fotografija na naslovnici: arhiv MO PD Braslovče
Tisk: Fotolito Dolenc, d. o. o., Ljubljana
Naklada: 400 izvodov
Izdala: Mladinska komisija PZS

November 2011

NOVI OBLIKI MLADINSKE PRILOGE NA POT

Uroš Kuzman, odgovorni urednik

Planinska zveza Slovenije po svoji zasnovi ni mladinska organizacija, saj v svoji organizacijski strukturi združuje večino dejavnosti, ki potekajo v gorskem svetu. Tovrstna tematika se tako pogosto izgubi v množici drugih vsebin, kot so delo z odraslimi, vrhunski šport, gospodarstvo, varovanje narave ... Nova oblika mladinske priloge je namenjena vsem, ki v planinstvu delajo z mladimi. Revija želi povezati svežino mladinskih voditeljev in dolgoletne izkušnje mladinskih delavcev. Obojim poskuša ponuditi koristne napotke, izmenjavo izkušenj in nove ideje, v skladu z njihovimi pričakovanji in stopnjo razvoja. Z njo na široko odpiramo tudi vrata za razvoj ustvarjalnega potenciala in didaktike. Naša želja je, da bi uspešno sledili razvoju mladinskega dela doma in v tujini ter tako od bralcev vedno znova slišali zadovoljne besede: »To bomo pa tudi mi poskusili!«

PRVA ALI DRUGA ŠTEVILKA?

Ideje mladih so kakor moda. Ko preteče dovolj časa, se vedno znova ponovijo. V dokaz objavljamo duhovito pripoved Dušana Škodiča Akcija 2864+ ali vsak Slovenec vsaj enkrat na Triglav iz edine številke Obvestil MK PZS, ki je izšla davnega leta 1997. Upajmo, da nas tretja številka čaka prej kot čez 14 let.

Korel in Mujo, sodelavca iz jeseniške »Akronke«, se odločita, da jo med kolektivcem udarita na Triglav. Oba prvič. Naporno pot do Kredarice poradirata za malo južino. Kako tudi ne! Še nikoli v življenju nista lazila po hribih in utrujala nog. Ampak enkrat v življenju, vsaj enkrat, je pa že treba na Triglav, da si potlej taprav' Slovenč ali pa vsaj Slovénac!

V naši najvišji postojanki spijeta zasluženo pivo in Korel, ki plača rundo, se nikakor ne more načuditi, ker dva pira koštata več kot pol gajbe v domači štacuni. Muju pa se to ne zdi nič posebnega: »Valjda je notar zahvačen i neki porez na državljanstvo. Baš toliko sam platilo na občini pred par godina!«

Mahneta jo torej proti vrhu, pa se Korel spet celo pot čudi. Ves čas srečujeta same tuje turiste. Čredica Avstrijcev jima diha v hrbet in ju priganja, naj se podvzjata mimo sestopajoče skupine Italijanov, ki še v steni regljajo kot branjevke na tržaškem placu. Malo naprej ju pozdravi prijazen nizozemski par, vsi skupaj pa preplašeno pogledujejo navzgor, od koder pošilja kamnite pozdravčke ducat zagrebških transverzalarjev. »Zlodja!« dé Korel. »Sem mislu, de bojo klé na Triglau, k' je naš simbol, tud' naš l'dje, pa so usé drug' k' to, ejga!« Muja tudi to nič ne preseneti: »Bôlan, ništa čudno. I dol' kod nas je nekad bila zimska olimpijada. Gledo ja, a samo zamisli: celi svet tamo skijo i klizo, a od naših vidio sam samo dvojicu, kako su gurali bob gor i dol po Baščaršiji, ker ni hteo da upali. Ali nije ni to čudno, jer bilo je tada stvarno hladno, majke mi!«

Končno prisopihata na vrh in tam med pristopniki zagledata tudi neke "sindikalice", ki z vsem potrebnim hrupom ravno prirejajo planinski krst za novince. Ker so prijazni, se tudi njiju usmilijo s par udarci po tazadnji. Stopita še do tistega znanega štedilnika¹, ki predstavlja šalter, kjer izdajajo potrdila o uspešnem vzponu (državljanstvu), skratka, do edinega tako težkega predmeta, na katerega so lahko z verigo priklenili našo najbolj zaželeno štampljko, da je ne ukradejo. Žig si, kot vidita pri starih mačkih, pritisneta kar na zapestje. Mujo ponosno izjavi, da ga bo še najmanj en mesec razkazoval po jeseniških gostilnah. Medtem si Korel briše potno čelo, pa mu "revežu" že spet nekaj ni jasno: »Le zakoga nek' stoji šporget klé pred Aljaževim stolpom?« Mujo pa: »A šta je tu sploh čudno, Korelju moj?« In pokaže na vrtica na stolpu: »Pa vidiš valjda, da nije stao u kuću!«

¹ Dolga leta je predstavljal podstavek za žig na vrhu Triglava. 1

PET LET MLADINSKIH VODITELJEV PZS

Pripravil: Uroš Kuzman

Jeseni 2006 je upravni odbor Mladinske komisije PZS dobil predlog o uvedbi novega usposabljanja za mlade. Vodilna snovalca pobude Maja Mohar in Bojan Rotovnik sta v njem videla priložnost za rešitev kadrovske krize komisije in projekt, okoli katerega se bo razvil nov cikel dela mladih. Idejo o enotedenskem usposabljanju so še istega leta predstavili in pozitivno sprejeli na Zboru mladinskih odsekov. Poleti se je tako v Planinskem učnem središču Bavšica odvilo prvo neformalno izobraževanje za mladinske voditelje PZS. Poimenovanje usposabljanja izhaja iz širšega konteksta mladinskega voditeljstva, saj mladinske voditelje v Sloveniji za potrebe svojega dela usposabljuje tudi druge mladinske organizacije. Mladinski voditelj je oseba, ki s svojim delom omogoča mladim, da se ukvarjajo z dejavnostmi, ki jih zanimajo ali jim koristijo, ter s tem razvija tudi svoje zmožnosti. Interes planinskih društev po udeležanju koncepta mladi za mlade je presegel pričakovanja. Učno središče je bilo polno do zadnjega kotička. Po vzoru vodniških tečajev so bila predavanja dopolnjena z gibanjem in aktivnostmi v gorskem svetu ter vsebinami drugih seminarjev, ki jih je v preteklosti že izvajala Mladinska komisija

PZS. Ob koncu programa so udeleženci postali pripravniki. Za prejem naziva mladinski voditelj PZS so morali v matičnem odseku izvesti še projekt na področju dela z mladimi. Premierno je jeseni 2008 naziv prejelo nekaj manj kot trideset posameznikov.

Uspešna krstna izvedba programa je ustvarila pozitivno energijo in usposabljanje je stopilo na pot svojega razvoja. Že ob prvi generaciji mladinskih voditeljev je bilo moč začutiti, da mladi potrebujejo pristop, drugačen od ustaljene šolske prakse, in da jim večurna predavanja v učilnici niso blizu, čeprav se doživetij polni vrnejo domov. Enoglasno je bila tako zapisana vizija, da bo treba utreti novo, v planinstvu do zdaj še nepoznano pot. Začelo se je načrtno krčenje teoretičnih vsebin in iskanje alternativnih metod za krepitev planinskih in voditeljskih kompetenc. Predavanja so zamenjali izleti, delo na terenu, projekti, delavnice in igre. Po primere dobre prakse smo se obrnili k mladinskim organizacijam, ki so bile v razvoju nekaj korakov pred našo. V teh letih smo navezali stik z Mladinskim cehom, Mladinskim svetom Slovenije, Društvom študentov medicine Slovenije, Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani

Foto: arhiv usposabljanj

Foto: arhiv usposabljanj

... Vsi ti so po osamosvojitvi že postavili temelje metodologije izobraževanja mladih odraslih oseb.

Danes seminar ponuja enega prvih korakov k razumevanju širine in raznolikosti planinske dejavnosti v Sloveniji. Mladim omogoča vpogled v delovanje preostalih odsekov in zaradi vrstniške socialne note dodatno dviguje pripadnost planinski ideji. Skupna vizija planinskih društev in izvajalcev usposabljanja naj bi bila, da so tečajniki že pred seminarjem ustrezno usposobljeni za samostojno, varnejše gibanje v gorah in da so sprejeli misijo nadaljnega delovanja v planinstvu. A kot se za vizijo spodobi, je ta neuresničljiva. Vseeno so vrata odprta vsem, ki so iz kakršnih koli vzgibov motivirani za to, da bi postali aktivni gradnik naše organizacije.

Za uspešen razvoj mladinskega voditeljstva so v prvi vrsti zaslužna tista planinska društva, ki so mladim znala prisluhniti in jim ponuditi potrebno podporo. Naša vloga je bila po svojih najboljših močeh prispevati k njihovem razvoju. Že zdaj, po petletnem izvajanju programa, lahko govorimo o pozitivnih učinkih. Mreža vključuje več kot sto posameznikov, prisotni pa so v tretjini mladinskih odsekov. O njihovih aktivnostih govorijo seminarске naloge. Zaživel so planinski krožki, izvedene so bile planinske šole, ekipe z mladimi mentorji se udeležujejo tekmovanj iz orientacije in tekmovanja Mladina in gore. Voditelji so postali stalna pomoč vodnikom pri izvedbi izletov ter nepogrešljiv kader na planinskih taborih. Ustanovljena sta bila dva nova mladinska odseka, iz vrst mladinskih voditeljev pa prihaja sedem načelnikov in trije vodje pokrajinskega odbora. Ne nazadnje je mladinski voditelj tudi novi predsednik Mladinske komisije PZS.

Pa vendar so vsi ti »merljivi« dosežki obrobne pomene. Mladinsko voditeljstvo je postalo mnogo več, kot lahko opišemo z besedami. Mladinsko voditeljstvo je postalo nevidna snov, ki povezuje. Vedno znova srečujem mlade, s katerimi smo oblikovali te zgodbe. Neprespane noči, zadovoljni nasmehi, nostalgija, verižna elektronska sporočila, Bavšica, energija ... Energija, ki posameznika dvigne, da ustvarja, da dela in da oblikuje. Da daje vse od sebe in ponoči mirno spi. Marsikatera ideja bi ostala v vetru, marsikatera pesem na papirju in marsikatera odločitev le brezbrizen skomig z rameni. Bili so navdih, danes so zahvala. So razlog, zakaj učiti, in razlog, zakaj to delati s srcem. Mladi hočejo! Če jim bomo znali odpreti vrata, so lahko prihodnost te organizacije.

ABONMA IZLETOV PO IDRIJSKO-CERKLJANSKEM HRIBOVJU

Da bi lažje začutili delo mladinskih voditeljev, predstavljamo seminarsko nalogo odlično ocenjenega tečajnika, ki bo naziv prejel na Zboru mladinskih odsekov.

Pripravil: Primož Grahelj (PD Idrija)

V MO PD Idrija smo že nekaj časa ugotavljali, da število udeležencev na planinskih izletih, namenjenih mladim, med šolskim letom niha. Največ otrok se pridruži na poletnih izletih v visokogorje, medtem ko so zimski pohodi po bližnjih hribih manj privlačni. Težko je predvideti udeležbo in pokrivanje stroškov prevoza. Cene posameznih izletov so tako marsikdaj previsoke, zato smo v letošnjem šolskem letu v Idriji ponudili nekaj novega – abonma izletov.

Abonma je bil namenjen mladim planincem od 3. do 9. razreda osnovne šole. Izdelali smo posebne knjižice, v katere so lahko otroci vpisovali svoje vtise, in določili nižjo ceno za več planinskih izletov. Poseben ogled terena ni bil potreben, saj smo vodniki in mentorji že večkrat hodili po izbranih hribih v okolici Idrije. Posebej smo bili pozorni na primernost poti za najmlajše planince in na popestritev izletov z dodatnimi vsebinami, posebnimi nalogami in ugankami. Ob pomoči mentorice sem oblikoval nagradno vprašanje in izdelal knjižice. Aktivno sem sodeloval pri načrtovanju in izvedbi akcije ter spremljal vodnike na izletih. Nekajkrat sem organizacijsko vodenje prevzel kar sam, ob koncu pa sem za društvo pripravil tudi analizo abonmaja.

ne spadajo, ter to doma zapišejo v nove knjižice. Pobrane smeti smo s skupnimi močmi odnesli v dolino. Na nočnem pohodu z baklami na Kobalovo planino so otroci morali razmisliti, kako se moramo opremiti, če obstaja nevarnost, da nas v gorah ulovi tema. Tretji izlet je potekal po kontrabantski poti po Ledinski planoti, ki je nekoč potekala med Italijo in Jugoslavijo. Tokratna naloga je bila opazovanje poti, po kateri smo hodili, in pomnjenje posameznih podrobnosti. Sledil je še izlet na Bevkov vrh, na katerega smo si pot utrlj kar po snegu. Zadnji, peti izlet v neznanu, nas je vodil na Javornik. Kljub temu da smo cilj skrivali, so otroci kmalu ugotovili, kam smo namenjeni. Na vsakem izmed izletov so otroci prek ugank dobili delček skupnega gesla. Na koncu je bilo to: GREMO SKUPAJ VARNO V GORE. Na vseh izletih so se nam lahko pridružili tudi drugi mladi planinci, ki pa so za izlet plačali običajno polno ceno. Tako je bilo na vsakem izletu okoli 15 do 25 otrok. Za abonente, ki se niso mogli udeležiti vseh izletov, smo organizirali možnost »popravnega izpita« v obliki akcije Očistimo občino Idrija. Ob koncu abonmaja smo organizirali nagradni izlet po dolini Vrat, ki je vključeval tudi ogled Slovenskega planinskega

Foto: MO PD Idrija

muzeja v Mojstrani. Vsi mladi planinci, ki so pravilno ugotovili geslo, so prejeli priznanja in nagrade. Najlepši dokaz za to, da so otroci v akciji uživali, so bile njihove knjižice. Nekateri so se zares potrudili. Oblika povezovanja izletov v abonma je bila otrokom všeč in jo želijo obdržati tudi v prihodnje. Tudi organizatorji smo bili zadovoljni s projektom. Ugotovili smo, da je tak način dela cenejši in privabi več mladih planincev. Očitno je, da so posamezni izleti za otroke manj privlačni, če niso povezani v nek skupen program, ki vsebuje tudi nagradno igro in kakšno presenečenje. Videti večjo skupino zadovoljnih otrok v gorah pa je navdušujoče.

Prvi izlet, na Zagodov vrh, je potekal decembra. V bližini vrha smo v okolico skrili smeti, otrokom pa naročili, naj bodo pozorni na stvari, ki v naravo

Planinska šola – planinska abeceda, ki obiskovalce gora usposablja za varnejše samostojno gibanje v gorah

Pripravil: Blaž Lesnik

Gotovo se vsak, ki je bil kdaj tako ali drugače vključen v planinsko izobraževanje, spominja rožnatih platnic Planinske šole iz leta 1983. Ta učbenik je številnim generacijam predstavljal temeljno gradivo pri spoznavanju planinske abecede. Enaindvajset let po njegovi izdaji, ko slišimo že za izraz planinska pismenost, je svoje mesto na policah Planinske založbe PZS dobila Planinska šola z letnico 2004. Letos (2011) je izšla druga, dopolnjena izdaja.

Najboljša knjiga za vse, ki zahajajo v gorski svet, je narava sama, a če jo želimo spoznati in pravilno brati, je prej treba vzeti v roke tudi v platnice vezano knjigo. Ta je spremljala programe temeljnega planinskega usposabljanja in izobraževanja skoraj od vsega začetka. Skupek vsega znanja, izkušenj in veščin, s pomočjo katerih v gorah poskrbimo za svojo in za varnost preostalih obiskovalcev gora ter za gorsko naravo, imenujemo Planinska šola in jo poznamo od leta 1961. Prvo urejeno gradivo, ki je bilo namenjeno slušateljem planinskih šol, je izšlo pet let pozneje, nato pa dopolnjeno in drugače zasnovano še leta 1970 in 1977.

Vsekakor je zadnji podvig večjega števila avtorjev (gl. urednik Bojan Rotovnik) Planinske šole najbolj dodelan in tako vsebinsko, metodološko kot didaktično najustreznejši učbenik do zdaj. Kot lahko preberemo v besedi recenzenta (dr. Stanislav Pinter), publikacija z vsebinskega vidika natančno sledi v praksi preizkušenemu modelu planinske šole, katerega okvir določa njen predmetnik. Preletimo kazalo: vsebina 326 strani je razdeljena na osem poglavij, ki se členijo naprej v podpoglavja. Učbenik obdela planinsko zgodovino in vrednote v poglavju Kulturne in sociološke osnovne planinstva, drugo poglavje (Planinec, bio-psiho-socialno bitje) vključuje prehrano in družabnost v gorah. Poznavanje osnov prve pomoči in reševanja (tretje poglavje) sodi v planinsko šolo od vsega začetka, sledi spoznavanje naravnih in družbenih značilnosti gorske pokrajine. V petem poglavju (Razvedanje) se srečamo s planinskimi potmi in orientacijo, v šestem pa izvemo vse o pripravah na turo (Načrtovanje ture). Pri Varnosti v gorah se srečamo z vremenoslovjem in nevarnostmi, učbenik pa se konča s poglavjem Bivanje v naravi, kjer beremo o opremljenosti in gibanju v gorah. Druga, dopolnjena izdaja, ki je izšla v nakladi 600 izvodov, prinaša nekaj temeljito prenovljenih poglavij (Kulturne in sociološke osnove planinstva, Prehrana v gorah, Prva pomoč in reševanje ter poglavje o

snežnih plazovih), nekaj pa je prevetrenih (Gorsko okolje, Razvedanje in Osebna in tehnična oprema).

Ob koncu še omenimo, da sta tudi prenovljeni akciji Mladi planinec in Ciciban planinec povezani s planinsko šolo oziroma se vanjo vključujeta. Planinska šola je torej temeljna in obvezna strokovna literatura, namenjena vsem, ki prenašajo gorniško znanje in izkušnje na druge, zlasti na mlajše in novince. Ob izvajanju planinske šole nudi vsebinski okvir, zahtevnost katerega pa moramo vsakokrat prilagoditi skupini udeležencev glede na njihovo starost, predhodno znanje in izkušnje. Za vse, ki bodo po učbeniku segali samostojno, pa velja opozorilo: za varno hojo v gore ni dovolj le teoretično znanje, ampak je treba pridobiti tudi praktične izkušnje, ki jih najlažje pridobite v organiziranih akcijah planinskih društev.

Stran, namenjena preverjanju znanja iz planinske šole: <http://ps.pdhudournik.si/>.

Poleg Planinske šole je PZS izdala še vrsto drugih učbenikov, ki so lahko v pomoč vodnikom, mentorjem planinskih skupin in drugim: Vodniški učbenik, Mentor planinske skupine, Planinski tabori, Planinska orientacijska tekmovanja.

PLANINSKA ORIENTACIJA¹

¹ - Del besedila je povzet po članku Bojana Rotovnika Planinska orientacija, objavljenem v Planinskem vestniku maja 2006.

Pripravil: Dušan Prašnikar

Orientacija pomeni ugotavljanje svojega položaja na terenu in ustrezno določitev nadaljevanja gibanja. Srečujemo jo v vsakdanjem življenju, na planinskih poteh in v obliki športne dejavnosti. Predstavlja skupek znanj, izkušenj in uporabe tehničnih naprav za gibanje v naravi. Najpogostejša pripomočka sta kompas in zemljevid. V današnjem času se vse bolj uveljavljajo GPS-naprave, ki dajejo orientaciji nove razsežnosti, pa naj bo pri orientaciji v hribovitem svetu, v drugih športnih dejavnostih ali v prometu. Značilnost planinske orientacije je, da temelji na gibanju po hribovitem terenu. Kot sestavni del planinske dejavnosti jo vključujemo v nabor temeljnih znanj in mnogo planinskih vzgojno-izobraževalnih programov. Namen učenja planinske orientacije je, da posameznik pridobi znanje, s katerim lahko samostojno in suvereno obvladuje gibanje v gorskem svetu.

Tema orientacija oziroma razvedanje je od leta 1957 vključena v program za prostovoljne vodnike, od leta 1959 v program planinske šole in od leta 1960 v program alpinistične šole. Ena najbolj priljubljenih metod učenja orientacije, ki jo spodbuja tudi Mladinska komisija PZS, so orientacijska tekmovanja. Že leta 1979 je bil na Mrzlici organiziran prvi seminar za organizatorje tovrstnih tekmovanj. Tekmovanja z nazivom Milovanovičev memorial so se začela leta 1959 v Završnici in nato potekala v različnih predelih

Slovenije. V osemdesetih se je planinska orientacija usmerila v individualni šport brez drugih planinskih vsebin. Oblika ekipnega tekmovanja v različnih starostnih skupinah se je v drugi polovici devetdesetih iz Savinjske znova razširila na vso Slovenijo. Vzpostavil se je sistem področnih tekmovanj.

Od preostalih orientacijskih tekmovanj (orientacijski tek, taborniška orientacijska tekmovanja, tekmovanja v trekking ligi) se planinska orientacijska tekmovanja razlikujejo po tem, da pri udeležencih preverjajo tudi planinsko znanje in veščine (izdelava vozlov, poznavanje gorstev, rastlinstva in živalstva ter druge vsebine planinske šole). Posamezniku ali voditelju omogočajo spremljanje znanja iz orientacije, teoretične in praktične ravni gorniškega znanja in telesne pripravljenosti. Tekme v področnih ligah so priložnost za razvijanje tovarštva, medsebojno spoznavanje društev in gorske okolice, družabnost in izmenjavo izkušenj. Spodbujajo tudi ekipni duh, saj tekmovanje poteka v ekipah s po tremi do petimi člani in ne posamično. Tekmovalci so razdeljeni v šest težavnostnih kategorij:

- A: učenci do vključno 6. razreda osnovne šole,
- B: učenci 7., 8. in 9. razreda osnovne šole,
- C: mladina (od 1. letnika srednje šole do vključno 26. leta starosti),
- D: mlajši člani (stari 27 let in več),
- E: starejši člani (stari 40 let in več),
- F: družine (najmanj eden od staršev in otroci do vključno zadnjega razreda osnovne šole).

Najboljše ekipe iz področnih lig se uvrstijo na Slovensko planinsko orientacijsko tekmovanje (SPOT), ki praviloma poteka maja. Raven zahtevnosti je tam nekoliko višja. Vse, ki delate z mladimi, vabimo, da se na tekmovanjih preizkusite in to dejavnost širite v vaših planinskih društvih. Za informacije o tekmah se obrnite na vodjo najbližje področne planinske orientacijske lige:

- Gorenjsko-dolenjska liga: Matej Ogorevc (mogorevc@gmail.com),
- Koroška liga: Anže Boh (anze.boh@gmail.com),
- Podravska liga: Matevž Zih (zih1990@gmail.com),
- Rogaška liga: Metod Gradič (megra7@gmail.com),
- Zasavska liga: Marko Mavri (marko.mavri@gmail.com),
- Savinjska liga: Zoran Štok (zoran.stok@gmail.com),
- Primorska liga: Andrej Špacapan (andrej.spacapan@gmail.com),
- liga Smrekovec: Jure Grudnik (jure.grudnik@gmail.com).

Foto: Manca Čujež

V rubriki se lotevamo posameznih poglavij planinske šole. Za vas se trudimo poiskati zanimive predloge metod, iger in delavnic.

Osnovna znanja s področja planinske orientacije so zajeta v učbeniku Planinska orientacijska tekmovanja, ki je dosegljiv v Planinski založbi PZS. Posamezniki se lahko v okviru Mladinske komisije PZS usposabljujejo tudi za naziv vaditelj orientacije. Usposabljanja potekajo letno, praviloma jeseni: štiridnevni uvodni seminar orientacije ter seminar za trasiranje in

Foto: Manca Čujež

Foto: Manca Čujež

organizatorje planinskih orientacijskih tekmovanj en konec tedna. Dodajamo tudi nekaj zanimivih predlogov za učenje orientacije, ki jih lahko uporabite v okviru krožka, izleta ali večdnevnega bivanja v gorah.

Iskanje predmetov

Namen: poučiti o pomenu topografskih znakov in branju zemljevida.

Tekmovalce razdelimo v manjše skupine in jih poučimo o topografskih znakih. Prosimo jih, naj poskusijo skupaj izdelati zemljevid bližnje okolice. Vsak član skupine skrije predmet in to označi na zemljevidu. Preostali poskušajo brez njegove pomoči ta predmet poiskati.

Orientacija po spominu

Namen: ocena razdalje, prepoznavanje elementov po spominu.

V naravi postavimo preprosto progo in več zaporednih kontrolnih točk. Na vsakem kontrolnem mestu se nahaja del zemljevida, na katerem je označena naslednja točka. Ekipe si ga lahko

ogleda, ne more pa ga odnesti s seboj. Če naslednje točke ne najde, se lahko vrne na prejšnjo točko.

Prečkanje neznanega terena

Namen: uporaba azimuta.

Na zemljevidu označimo dve kontrolni točki, območje med njima pa pobarvamo oziroma »zapatamo«. Skupina mora »neznano« območje prehoditi po azimutu in nato ujeti pravo smer. Paziti moramo, da je objekt, kjer tekmovalci ugotovijo, da so na pravi poti, dovolj viden (večja pot, potok ...).

Gibanje le po azimutu

Namen: uporaba azimuta in merjenje razdalje. Natančno izmerimo sto metrov, nato pa tekmovalce povabimo, da izmerijo, koliko parnih korakov potrebujejo, da prehodijo to razdaljo. S tem podatkom jih naučimo ocenjevati razdaljo v naravi. Nato jim postavimo nekaj kontrolnih točk. Na vsaki točki dobijo dva podatka: razdaljo in smerni kot naslednje točke.

DRUŽABNO SREČANJE V OKVIRU KROŽKA ALI IZLETA

Pripravili: Ana Suhadolnik, Domen Strle, Uroš Kuzman

Z novim šolskim letom se je začela nova sezona plinjskih krožkov in izletov. Kot mladinski voditelj, mentor, vodnik ali animator se pogosto znajdeš pred nalogo, ko moraš za skupino otrok pripraviti srečanje z družabnimi aktivnostmi. Naloga je pogosto težja, kot se zdi. Zmotno je mišljenje, da bomo skupino razgretih mladostnikov obvladali zgolj z improvizacijo in dobro voljo, čeprav sta prav ti dve prvini tisti, s katerima naposled osvojimo zbrane. A začnimo na začetku. Zelo pomembno je, da se na srečanje skrbno pripravimo in družabne aktivnosti vnaprej načrtujemo. Prilagoditi jih moramo starosti in velikosti skupine ter prostoru, kjer jih bomo izvajali. Suverena izvedba in jasnost sta ključ do spoštovanja otrok, ki ga pozneje lahko unovčimo tudi na drugih področjih.

Prvih deset minut naj bo vedno namenjenih ogrevanju. Otroci na krožek pogosto pridrvijo z drugih aktivnosti, drugih okolij ali pa so preprosto z mislimi nekje drugje. Na izletih se pogosto zgodi, da otroci po malici še niso zbrani na enem mestu ali pa še ne vedo, ali se želijo igrati. Najlažje jih pritegnemo tako, da zberemo manjšo skupino in se kar začnemo igrati. Uvodne igre so zato krajše in preproste, namenjene sproščanju, vanje pa lahko zelo hitro vključimo zamudnike. Če se člani skupine še ne poznajo, je to primeren čas za igre z imeni. Če med njimi ni močnih vezi ali pa jih ne poznamo, velja biti previden. Izognemo se igram, kjer so potrebni dotikanje, močni socialni stiki ali direktno izpostavljanje posameznikov z nalogami, ki jih morajo opraviti pred skupino. Če družabnost izvajamo za neznano skupino, ne začnemo z novo igro, ki se jo igramo prvič. Repertoar sestavimo iz preverjenih iger in kakšne novosti. Priložnost lahko damo tudi skupini, da pove, kaj se po navadi igrajo. Primerne igre za začetek najdemo v zbirkah pod kategorijo spoznavne, ledolomilci (ice-breaker) in ogrevalne igre.

Uvodnemu ogrevanju sledi daljši sklop, ki je lahko vsebinsko zahtevnejši in naj bi trajal okoli pol ure. Sestavimo ga iz niza treh do štirih iger ali le ene oz. dveh daljših iger. Ta naj bi nosile neko vsebino in naj bi ustrezale namenu srečanja, ki smo si ga zastavili. Verjetnost, da bomo pravilno ocenili čas, ki ga potrebujemo za izvedbo neke igre, je zelo majhna. Čas je odvisen od razpoloženja skupine, zato načrtujemo nekoliko več od realnega. Pomembna je jasnost pravil in vseh podrobnosti že pred začetkom igre. Sploh pri otrocih, ki so zelo tekmovalni, se moramo čim

manjkrat zaplesti v subjektivno razsojanje. Tudi če delujemo v voditeljskem paru, naj bo le eden »glavni sodnik«. Ko ta razlaga pravila, ga ne postavljamo v neroden položaj z vprašanji: »A se nismo tega zadnjč šli drugače?« Nobena družabna igra nima uradnih pravil. Odlika voditelja je, da se prilagodi skupini in igro po potrebi skrajša ali podaljša, če se mu zdi, da skupina to potrebuje. Pri tem mora delovati kot mini diktator, sovoditelj mu tega ne sme zameriti.

Po osrednjem delu naj bi sledila še kratka evalvacija. Če skupina ni prevelika in so otroci dovolj zreli, se lahko z njimi pogovorimo. Pojasnimo jim lahko, kaj je bil namen posameznih iger in damo priložnost vsakomur, da izrazi svoje počutje in količino zadovoljstva. Pogosteje delamo s skupinami, kjer takšna raven evalvacije ni mogoča in tudi ne bo uspešna. Nadomestimo jo z zabavno nebesedno metodo ocenjevanja. Otroci imajo tako vseeno možnost izraziti svoje počutje, voditelj pa prejme vsaj neko povratno informacijo, kaj jim je bilo všeč in katere igre »zažigajo«. Če se z isto skupino srečamo ponovno, lahko nekatere igre brez zadržkov ponovimo. Včasih, ko delamo z neznanci, je evalvacija edina oblika pohvale, ki jo prejmemo. Mimika otrok je pri igrah pogosto zelo napeta in zdi se, da na trenutke sploh ne uživajo. Vseeno ob koncu priznajo, da so zelo zadovoljni. To preprečuje izgorevanje voditelja, saj je tovrstna zabava zanj lahko zelo naporna.

Metoda evalvacije s smeški
Foto: Neža Jamnikar

Žabe in muh'ce

Pripomočki: niso potrebni.

Namen igre: ogrevanje, sproščenost, otroci se zberejo na enem mestu.

Udeleženci stojijo v krogu. Eden od njih se postavi na sredino kroga in prevzame vlogo detektiva. Njegova naloga je odkriti, kdo je žaba. Vsi udeleženci zaprejo oči, voditelj pa se sprehodi okoli kroga in se nekoga dotakne. Ta oseba je žaba. Ta »poje« preostale udeležence (muh'ce), tako da jim pokaže jezik. Če udeleženec vidi žabo v trenutku, ko mu ta pokaže jezik, počepne in s tem pove, da je izpadel iz igre. Igra se konča, če detektiv ugotovi, kdo je žaba. Število njegovih ugibanj lahko omejimo. Igro se navadno igramo večkrat in poskrbimo, da se vloge zamenjajo.

Kavbojci

Pripomočki: niso potrebni.

Namen igre: ogrevanje, sproščenost, otroci se zberejo na enem mestu, lahko spoznavanje imen.

Udeleženci stojijo v krogu. Voditelj stoji na sredini. Ko s prstom pokaže na udeleženca, mora ta hitro počepniti. Njegova soseda se obrneta in drug proti drugemu uperita s prsti narejeno pištolo, ter zavpijeta: »BUM.« Počasnejši izmed njiju izpade iz kroga. Ko ostaneta le dva, se postavita skupaj s hrbti. Voditelj glasno šteje, kavboja pa za vsako številko naredita nov korak narazen. Ko voditelj namerno izpusti številko (npr. 1, 2, 3, 5), se obrneta in streljata. Hitrejši je zmagovalec dvoboja. Igro lahko uporabimo tudi za spoznavanje imen. V tem primeru voditelj zavpije ime otroka, ki mora počepniti. Kavboja pa morata besedico BUM nadomestiti z imenom nasprotnika.

Blondinka - lev - lovec

Pripomočki: tri vrvi ali nekaj drugega za ponazoritev črt.

Namen igre: ogrevanje, sproščenost, otroci se zberejo na enem mestu.

Udeležence razdelimo v dve ekipi. Vsaka ekipa izbere svojo vlogo, ki jo bodo na znak voditelja sočasno začeli posnemati vsi člani ekipe. Če se odločijo za leva, bodo vsi z razširjenimi rokami rjaveli. Če se odločijo za blondinko, se bodo neumno nasmehnil in zavpili »Živijo«. Če pa so izbrali lovca, bodo z rokami naredili puško in ustrelili. Ko sta obe skupini izbrali vlogo, otroke postavimo v vodoravno vrsto,

tako da člani nasprotnih ekip gledajo drug drugega, med njimi pa je pol metra razmika. Približno deset metrov za vsako ekipo naj bo vodoravna črta, ki predstavlja varno območje. Na znak voditelja ekipi posnemata svojo vlogo in začeta lovljenje po pravilu: blondinke lovijo lovce, lovci lovijo leve, levi lovijo blondinke. Če ekipi pokažeta enako vlogo, se igra začne znova, sicer pa morajo člani ekipe, ki beži, čim prej priteči do varnega območja. Če jih na poti do tja ulovijo, se morajo pridružiti nasprotni ekipi. Nato se ekipe znova dogovorijo za vlogo in igro ponovimo.

Blondinka - lev - lovec
Foto: Milan Domitrovič

Odeja

Pripomočki: odeja.

Namen igre: sproščenost, pomnjenje imen.

Udeležence razdelimo v dve enakovredni skupini po številu članov, ki se posedeta vsaka na svojo stran. Voditelja med njiju razpeta odejo, tako da se ekipi med sabo ne vidita. Vsaka ekipa izbere člana in ga pošlje pred odejo. Na znak voditelja spustita odejo. Točko osvoji ekipa, član katere prvi ugame ime nasprotnika pred seboj.

Hiša

Pripomočki: velik plakat, flomastri ali barvice, listki z navodili.

Namen igre: spodbujanje neverbalne komunikacije in zaupanja, skupina doseže skupen cilj.

Udeleženci imajo pred seboj flomastre in prazen plakat, na katerega bodo skupaj narisali hišo. Igra poteka brez besed. Vsak udeleženec dobi svoje navodilo, ki ga mora čim bolj izpolniti. Primeri navodil:
- Nariši travo pred hišo. Ko bo narisano prvo nadstropje, nariši balkon.

bro jim je uspelo kot posameznikom in kot skupini. Voditelj jim lahko razloži pomen neverbalne komunikacije. Hišo zlahka zamenjamo z bolj planinsko vsebino ali vsebino, ki ima za otroke nek pomen, npr. planinski tabor ali učilnica, kjer poteka krožek.

Rutka

Pripomočki: kos blaga oz. rutka.

Namen: športna igra, spodbujanje sodelovanja in koordinacije.

Rutka je klasična štafetna igra. Otroke razdelimo

Igra odeja (levo)
Igra hiša (zgoraj)

Foto: Neža Jamnikar

- Nariši ogrodje hiše in tri nadstropja. Nariši še vhodna vrata in jih izvirno okraši.

- Nariši streho in okno, skozi katerega gleda punca, ki maha.

- V prvem nadstropju desno nariši plakat: Planinska kočica, dobrodošli.

Navodila so pripravljena tako, da ne rišejo vsi hkrati, ampak postopoma in pri tem opazujejo izdelek, ki nastaja. Dobro je, da ima nekdo, ki opravi svojo nalogo povsem na začetku, še kakšno zadolžitev pozneje. Po občutku lahko glede na starost dodajamo bolj zapletena navodila, ki od otrok zahtevajo neverbalno sporazumevanje, npr. »Zgrabi rdeč flomaster in ga ne posodi nikomur. Če mora kdo narisati kaj rdečega, se sporazumita, da to zanj narišeš ti.« ali »Osebi, ki riše drevo, dopovej, da mora biti to drevo hruška.« Ko je izdelek končan, vsak prebere svoje navodilo in skupaj komentirajo, kako do-

v manjše, enako velike skupine z največ deset tekmovalci. Postavijo se v kolono za začetno črto in se preštejejo. Vsak otrok si mora zapomniti svojo zaporedno številko. Na drugi strani stoji voditelj, ki v iztegnjeni roki drži rutko in daje navodila. Njegovo povelje je sestavljeno iz največ štirih števil. Če otrok zasliši svojo številko, pomeni, da bo moral sodelovati. Naloge se razlikujejo glede na to, koliko števil je zavpil voditelj:

- eno samo število: otrok sam steče proti voditelju;

- dve števili: eden izmed otrok drugega nese na hrbtu;

- tri števila: dva otroka z rokami naredita sedež, nanj sede tretji;

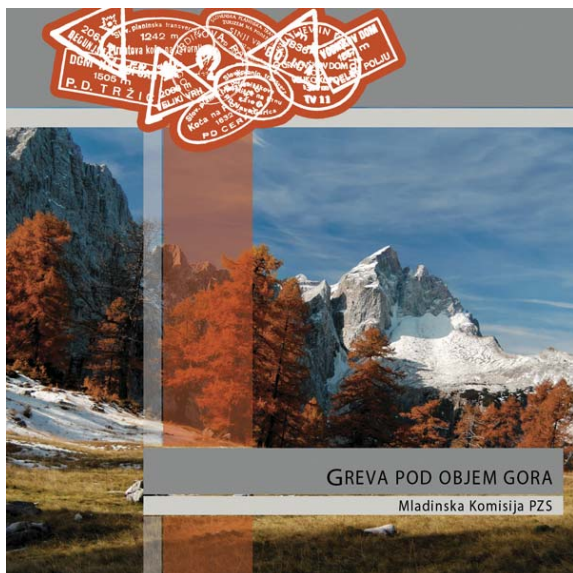
- štiri števila: eden izmed otrok se uleže na tla, preostali trije ga primejo in nesejo. Dva ga držita za vsako roko, eden za noge.

Razpored tekmovalcev v nalogah ni pomemben,

pomembno je le, da tekmujejo otroci z ustreznimi številkami. Točko osvoji ekipa, ki prva priteče do voditelja in mu iz rok izpuli rutko. Izkušnje kažejo, da je za zmago pomembnejša hitra koordinacija kot pa hiter tek. Mlajši otroci v njej brez težav premagujejo odrasle, ki so bolj obremenjeni z delitvijo vlog.

Igra rutka
Foto: MV 2011

GREVA POD OBJEM GORA
Mladinska Komisija PZS

Z ROKO V ROKI

Sara Kogej

a **F**
Zjutraj, ko se zbudim, s prvimi žarki zbudim,
a **G**
med nebom in rosno travo,
F **G**
zaspano vstanem, oči si pomanem,
F **G**
a le eno mi po glavi hiti.

Ko si zaspan in utrujen,
ne poležavaj, raje pojdi z nami,
brž na noge, palico v roke,
pa pohiti, da te večer ne prehiti.

C **F** **G a** **F**
Gorski svet kliče te, lepota slovenskih gora je res omamna,
C **F** **G F** **G** **C**
gorski svet kliče te, z roko v roki pojdimo v gore.

Slabi so dnevi, težke misli,
a pomni, po dežju pride sonce,
imej oči odprte le za dobre stvari
in videl boš, da ni vse tako kot se zdi.

Gorski svet kliče te, lepota slovenskih gora je res omamna,
gorski svet kliče te, z roko v roki pojdimo v gore.

Posnetek skladbe je objavljen na
www.planinske-pesmi.si.

POJDITE Z GLASBO V GORE

planinska zgoščenka Greva pod objem gora
avtor: Uroš Kuzman in Andrej Hočevar
Založba PZS

cena zgoščenke je 6,25 eur

DELO PLANINSKIH SKUPIN

Pripravila: Ana Suhadolnik in Uroš Kuzman

V tokratni številki smo posebno pozornost posvetili pripravi planinskih krožkov in celoletnemu programu dela. Svoje izkušnje so z nami delili Bojana Pitamic Rojc (MO PD Kobarid), Irena Kumer (OŠ Braslovče), Petra Kumer Lesjak (vrtec OŠ Braslovče), Amadej Kumer (mladinska skupina PD Dobrovlje Braslovče) in Anita Mlinarič (OŠ Gornja Radgona).

Vsako je začel na začetku. Poskusite se potopiti v njegovo vlogo in mu čim bolj svetovati. Kako nastopiti pred skupino otrok, da si pridobite avtoriteto in njihovo pozornost?

Bojana: Skupina otrok, ki obiskuje planinski krožek, je pri nas že nekaj let izoblikovana, tako da novi otroci kar »splavajo« v naš tok dejavnosti. Če so otroci živahni in jih želimo umiriti, imamo že nekaj let dogovor, da vodnik/mentor začne na glas odšteti od deset navzdol. Otroci se mu pri tem pridružijo, in ko pridemo do števila nič, pomeni, da smo vsi tiho in da lahko takrat govori le eden. Takšna taktika je pri nas učinkovita, uporabljamo

jo na izletih, taborih in drugih planinskih dejavnostih. Način pridobivanja avtoritete je odvisen od vsakega posameznika, recepta ni, največ prinesejo izkušnje. Ko si ustvariš avtoriteto, o tem, kako boš nastopil pred skupino, ne razmišljaš, ampak se tam preprosto prikažeš in skupina ve, kaj sledi.

Irena: V vlogi mentorice mladih planincev sem že več kot 15 let, in ko na šoli pogovor nanese na planince, to navadno povežejo z mano. Učenci čutijo, da delo mladih planincev na šoli podpira tako vodstvo kot učitelji. Na razrednih urah navadno čestitajo učencem, ki dosežejo dobre rezultate pri orientaciji ali na tekmovanju Mladina in gore. Povprašajo jih o pohodih in jih zanje navdušujejo. Na začetku leta o planinski dejavnosti seznanijo tudi starše. Učencem se zdi zelo imenitno, ko jih po uspešnem tekmovanju sprejme ravnateljica in jim čestita.

Petra: Otroci me poznajo že iz vrtca, zato je nekoliko lažje. Njihovo pozornost pritegnem na začetku izleta, kjer se dogovorimo, kako se bomo obnašali na pohodu, predstavim vzgojiteljice, vodnike, ki nas bodo spremljali, in otroke iz treh podružnic. Za uvodno motivacijo se igramo banse, bibarije, gibalne igre.

Amadej: Avtoriteto si najlažje pridobiš z izvirnostjo in pogovorom. Otroci te bodo poslušali z odprtimi očmi in ušesi in takoj boš imel delček avtoritete. Podobno lahko dosežeš z igrami. Pri tem moraš paziti, da ne prestopiš meje dovoljenega. Kdor koli želi, da planinske skupine delujejo, kot je treba, mora temu posvetiti kar nekaj prostega časa. Vendar verjemite, da se vam trud povrne ob pogledu na nasmejane obraze otrok, ko vidiš, da so se zabavali, uživali in se srečno vrnili s pohoda, ki ste si ga zamislili vi.

Anita: Poti je več, vsak si mora poiskati svojo in vanjo vključiti vsakega posameznika. Vsekakor je pomembno, da je tisti, ki dela z otroki, oseba, polna elana, da izraža vedrost in so njegova dejanja privlačna. Njegov cilj z otroki mora biti počitek, razvedrilo in razvoj njihove osebnosti (telesne, intelektualne, čustvene, estetske, delovne, moralne, socialne odlike).

Kako preprečiti, da bi otroci na planinsko dejavnost prišli preslabo opremljeni in bi se zaradi tega predviden načrt za izvedbo porušil?

Vsi: Potrebna je priprava. Z otroki se je treba pogovoriti pred izletom. Že pred izvedbo izleta se skliče sestanek. Obvesti se starše in otroke, kako naj bodo pripravljene. Z mladimi planinci se lahko dobimo tudi v popoldanskem času in z vodniki ali mladinskiimi voditelji domačega društva spoznavamo opremo,

Rubrika je namenjena iskanju konkretnih odgovorov na vprašanja, s katerimi se pri svojem delu srečujejo mladinski voditelji in mladinski delavci. Bralci ste lepo vabljeni k odgovorjanju in zastavljanju vprašanj.

gibanje, nevarnosti in vse, kar je povezano s pohodi. Tudi v razpis vsakega izleta naj se znova zapiše, kako naj bodo otroci oblečeni in kaj morajo imeti s sabo. Če se kdaj zgodi, da otroci na izlet niso pripravljeni, se lahko dejavnost prilagodi. Če so težave le s posameznikom, se pogovorimo z njim in njegovimi starši. Z rednim delom je čez leto takšnih primerov vedno manj.

Kako spodbuditi otroke k udeležbi v planinskem krožku? Kako pri njih in njihovih starših pridobiti zaupanje, če šele začenjamo delo?

Bojana: V začetku vsakega šolskega leta vsem otrokom na centralni in podružničnih šolah razdelimo letake, s katerimi jih povabimo k naši planinski dejavnosti. Izobesimo tudi plakate ter otroke in starše povabimo, da si na naši spletni strani podrobneje ogledajo, kaj vse počnemo v mladinskem odseku. Otrokom poleg izletov ponudimo tudi druge dejavnosti, ki se jim zdijo zanimive: plezanje, sankanje, kostanjev piknik ... Velika motivacija so tudi poletni tabor in zimovanje januarja. V kraju, kjer delujemo, se bolj ali manj med seboj vsi poznamo. Že pred leti (približno 10 do 15 let) smo si z našo dejavnostjo pri starših ustvarili veliko zaupanje, ki se z leti povečuje. Tisti otroci in starši, ki se nam na novo pridružijo, se že vnaprej pozanimajo, kako je pri nas, se z nami tudi pogovorijo in posvetujejo. Včasih pa se nam posamezni starši tudi pridružijo na kakšnem izletu.

Člani PD Dobrovlje Braslovče: Pomembno je vabilo, v katerem je predstavljen program dejavnosti za vse šolsko leto. Vanj dodamo še kakšno zgodbico in pripravimo plakat s fotografijami s prejšnjih izletov. Pohodi morajo biti dobro izbrani in privlačni. Vključevati morajo naravne in kulturne zanimivosti. Primer: pohod na Donačko goro (pragozd, predstavitev prve označene poti na Slovenskem, ob povratku pa še ogled muzeja na prostem). Vseeno je v pridobivanje otrok treba vložiti kar nekaj energije in spretnosti. Pogosto naletimo na primer, ko se otrok ali mladostnik ne želi udeležiti neke dejavnosti, ker tja ne gredo njegovi prijatelji. Tu pomembno vlogo odigra zadostna količina družabnosti. Dobro je, da imajo tudi drugi učitelji pozitiven odnos do planinstva. Starši pridobijo zaupanje iz dobrih izkušenj oziroma dobrih povratnih informacij s strani učiteljev in otrok, izdelkov, kot je taborni časopis, in morda tudi lastne udeležbe.

Anita: Izkušnje kažejo, da je otroke, katerih starši nimajo predsodkov, zelo lahko pridobiti. Težje je s tistimi, kjer se pojavljajo izgovori, kot so možnost nesreče, prehlada, neugodno vreme. Nekatere otroke

zelo težko sprejmejo način bivanja v naravi, ker je ta zelo drugačen od njihovega dosedanjega. Zato se ne vrnejo h krožku. Na srečo so takšni primeri zelo redki.

Otroško raziskovanje ne pozna meja. Vedno znova je mogoče najti metode, s katerimi jim približamo planinsko dejavnost. Katere dejavnosti vključujete v planinski krožek, da je ta čim zanimivejši?

Bojana: Velik poudarek dajemo temam, ki so povezane s planinsko šolo. Popestrimo jih z različnimi gosti, delavnicami in delom na terenu. Večkrat vpletemo tudi dejavnosti, ki niso neposredno

Foto: arhiv MO PD Braslovče

povezane s planinstvom: ovčereja, planšarija, stari ljudski običaji, pravljičice, stara obrt, življenje nekoč in danes. Te teme izvajamo tudi na taborih, vežemo pa jih na okolje, v katerem bivamo.

Irena in Amadej: Poleg krožka izvajamo tudi druge dejavnosti – pohode, orientacijo, tekmovanje Mladina in gore, tabore mladih planincev, razstave, občasna popoldanska druženja z vodniki in mladinskimi voditelji. Za starejše organiziramo tudi športno plezanje, obisk kakšne jame, adrenalinska prečenja raznih sotesk ali hojo po zelo zahtevnih poteh.

Petra: Na planinskih pohodih nas ob poti čakajo pravljične osebe iz zgodbe, naloga, iskanje puščic ali zaklada. Poleg izletov izvajamo tudi planinske urice. Na njih spoznavamo rože, živali, opremo. Postavimo šotor sredi igralnice, izdelujemo različne predmete (planinski čevalj, rože, nahrbtnik) iz das mase.

Anita: Vključujemo tabore in tekmovanja, filme s planinsko tematiko, branje literature, pogovore,

KJE PA NAS GOJZAR ŽULI?

priprave na pohode in njihove analize. Izpolnjujemo Dnevnik mladega planinca in se igramo igre in banse. Imamo tudi predavanja o opremi, obiske gorskih reševalcev, predavanja iz prve pomoči, praktične vaje iz orientacije. Organiziramo plezanje na umetni steni in nagradno plavanje za tekmovalce.

Ali v pripravo krožka vključujete mladinske voditelje in srednješolce? Kje vidite priložnosti zanje?

Bojana: Mladinskih voditeljev trenutno nimamo. Pri srednješolcih imamo osip. Pridružijo pa se

Anita: Mladinske voditelje, srednješolce in študente vključujemo pri akcijah v osnovni šoli in planinskem društvu. Včasih pripravijo orientacijsko progo, z otroki »štrikajo« vozle, so njihovi mentorji na taborih. Učijo jih manjših spretnosti, kot sta na primer merjenje azimuta in branje zemljevida. Z njimi berejo zgodbe, analizirajo pohode in izvajajo kakšne igre.

V osnovni šoli imajo otroci različno starost, znanje, veščine in opremo. Kako se temu prilagodite pri izvajanju krožka?

Bojana: Če je na izletih velika starostna razlika

Foto: arhiv MO PD Gornja Radgona

nam študentje, ki imajo podobno vlogo kot vodniki. Vključeni so v vse dejavnosti in pomagajo pri izvedbi. Pozneje jim damo samostojne naloge, ki jih prevzamejo na izletih, taborih in zimovanjih. Če pokažejo zanimanje, jim omogočimo tudi izobraževanje na planinskem področju.

Člani PD Dobrovlje Braslovče: Mlade vključujemo v naše delo in radi se odzovejo, če to dopušča čas (šolske in študijske obveznosti). Mladinske voditelje vedno povabimo na pohode osnovnošolskih otrok, redkeje na akcije za vrtec. Zadolženi so za družabnost in pomoč pri vodenju. Prisotni so tudi na izobraževanjih, kjer dobijo priložnost, da svoje znanje izpopolnjujejo, dopolnjujejo in posredujejo. Povezani so v skupino, ki ima svoje aktivnosti in sodeluje tudi pri preostalih dejavnostih mladinskega odseka.

otrok, izpeljemo izlet tako, da imajo vsi otroci isto izhodišče, cilj pa različen – starejši imajo daljši in zahtevnejši cilj, mlajši pa krajšega in preprostejšega. Pri izvedbi krožka na šoli pa se kdaj prilagodimo tudi tako, da delamo po skupinah. Tako starejši in izkušenejši otroci dobijo zahtevnejšo nalogo kot mlajši, tematika pa ostane ista.

Irena: Imamo srečo. V začetku je bila mentorica ena, nato sva bili dve (še ko je bila razredna in predmetna stopnja), zdaj smo tri in imamo pokrito starostno stopnjo od 1. do 3. razreda, od 4. do 5. razreda in od 6. do 9. razreda. Starostni stopnji primerno imamo izdelan program dela. Kljub pestrosti programa in dela v krožku je opazen upad vključevanja mladih planincev v osmem in devetem razredu z utemeljitvijo, da nimajo časa, ker so obremenjeni

z drugimi dejavnostmi, ker je prevoz predrag, ker se jim preprosto ne ljubi hoditi, ker to ni »in« ...

Anita: Program planinskih uric sistematično prilagodimo starosti in učnemu načrtu za posamezni razred.

Izvajate dejavnosti v okviru društva ali v okviru osnovne šole? Kako čim učinkoviteje povezati obe ustanovi?

Bojana: Mogoče tako, da na začetku šolskega leta načelnik mladinskega odseka stopi v stik z ravnateljico osnovne šole. Z njima se srečajo tudi mentorice, ki delajo na šoli. Pogovorijo se oziroma predstavijo program, ki ga nameravajo izvesti v tekočem šolskem letu. Ravnateljem lahko ponudijo tudi pomoč pri izvedbi njihovih športnih dni in izvedbo predavanj pri izbirnih predmetih športne vzgoje na temo planinstva.

Člani PD Dobrovlje Braslovče: Kot sodelovanje društva in vrtca izvajamo program Ciciban planinec. Mentorji na šolah večinoma sodelujejo v okviru obeh organizacij. Planinski krožek deluje v okviru mladinskega odseka planinskega društva, na šoli pa je zapisan v LDN šole kot interesna dejavnost. Sodelovanje že od vsega začetka negujemo. Praksa je, da mladinski odsek priskoči na pomoč mentoricam z mladinskimi voditelji, vodniški odsek pa z vodniki.

Anita: Posamezne dejavnosti izvajam v okviru šole, nekatere pa v okviru društva. Oseba, ki ima pedagoško izobrazbo in je poleg tega še vodnik, lahko največ naredi glede povezave šole in društva.

Kako odpravljate finančne težave, ki nastajajo zaradi premalo polnih avtobusov?

Bojana: Najprej pobereimo prijave in šele nato rezerviramo avtobus oziroma kombi. Tako imamo v skrajnem primeru prostih le nekaj sedežev. Če pa se odpravimo na razna planinska srečanja (POMO Posočje), prevoz kombiniramo tudi s sosednjimi društvi.

Člani PD Dobrovlje Braslovče: Včasih za prevoz zaračunamo malo več, da se s tem pokrije stroške otrok, ki se pohoda zaradi bolezni ali katerega drugega vzroka ne udeležijo. Če od tega ostane kakšen evro, se ga porabi pri naslednjih izletih. Na osnovnošolske izlete odhajamo s šolskim kombijem, ki je navadno poln. Včasih mora kdo, ki se ni prijavil pravočasno, celo ostati doma. V primeru velikega avtobusa so se nam že pridružili učenci, ki obiskujejo izbirni predmet raziskovanje domačega kraja. Pri kritju cene kombija ali avtobusa na pomoč priskoči tudi domače planinsko društvo, ki prevoz sofinancira.

Anita: Pohod organiziramo skupaj s starši oziroma z drugimi člani društva.

Kaj naredite, če je na dan planinskega izleta napovedan dež?

Bojana: Včasih imamo v primeru dežja rezervni načrt, na primer ogled idrijskega rudnika, Hiše eksperimentov, informacijskega središča TNP v Trenti, planinskega muzeja. Včasih spremenimo cilj izleta; če vemo, da je na Vipavskem lepše vreme kot v Alpah, se odpravimo tja.

Irena: Planinski pohod prestavimo na čas le-

Foto: arhiv MO PD Braslovče

pega vremena. Zgodi se, da nam sploh odpade, ker pride na vrsto že naslednji. Osnovnošolske izlete smo že poskušali nadoknaditi tako, da smo mladim planincem ponudili udeležbo na društvenem pohodu, a se to ni najbolje obneslo.

Petra: Izlet prestavimo na naslednjo soboto oziroma za tako dolgo, dokler ne posije sonce.

Amadej: Vremenska napoved je včasih zelo relativna. Če bo slabo ves dan, pohod prestavimo, sicer pa se prilagodimo trenutnim vremenskim razmeram.

Anita: Če je na dan pohoda napovedan dež, ga odpovemo ali poiščemo rezervni cilj. Tekmovanja v planinski orientaciji potekajo v vsakem vremenu. Včasih nas namoči tudi na izletih v okviru tabora. V tem vidim dobro izkušnjo za otroke.

IZ VITANJA V CELJE PA PREK LJUBLJANE V VELENJE

Intervju z Andrejem Kuzmanom, dobitnikom nagrade mladina in gore

Pripravila: Ana Suhadolnik in Uroš Kuzman

Mladinska komisija PZS za izredne zasluge in dosežke na področju dela z mladimi enkrat letno podeljuje priznanje mladina in gore. Podeli ga lahko posamezniku, mladinskemu odseku ali organizaciji. Na predlog mladinskega odseka PD Velenje je priznanje letos dobil Andrej Kuzman, upokojeni profesor matematike.

Z delom za mlade ste začeli v PD Celje. Kako se spominjate tistih časov?

Po končani osnovni šoli v Vitanju sem se leta 1960 vpisal na gimnazijo v Celju. Kot podeželski fant sem le s težavo prikrival nostalgijo po domačem kraju in razgibanem svetu južnega Pohorja. Življenje v mestu me ni ravno navdušilo. Sprva sem se redno vračal domov, kmalu pa sem se pridružil gimnazijski planinski skupini. Skoraj vsako nedeljo – takrat sem imel pouk tudi ob sobotah popoldne – smo se odpravili na kakšno planinsko turo, praviloma v Zasavje ali na Pohorje. Postal sem član MO PD Celje, vpisal sem se v plezalno šolo, začel tekmovati v orientaciji, leta 1963 pa sem bil izbran v skupino štirih mladih Celjanov, ki smo se udeležili množične jugoslovanske akcije Spomen pohod planinarja Žabljak–Sutjeska–Zelengora. Še istega leta sem se udeležil tečaja za mla-

dinske planinske vodnike ter po vrnitvi v mladinskem odseku sprejel nalogo, da na osnovnih šolah v Celju organiziram planinske skupine. Redno smo jih vodili na izlete. V društvu so gojili lepo navado, da so v poletnem času za najprizadenejše mladinske vodnike pripravili brezplačno potepanje po gorah. Tako sem imel priložnost obresti Julijce, Kamniško-Savinjske Alpe in severni Velebit. Tudi po začetku študija v Ljubljani sem še kakšni dve leti aktivno delal v odseku.

Po končanem študiju ste sprejeli službo in se ustalili v Velenju. Tam ste si ustvarili dom in družino. Kako se spominjate svojega prihoda v ta kraj?

V Ljubljani sem planinsko dejavnost še okrepil. Zato sem ob prihodu v Velenje takoj poiskal stike s tukajšnjimi planinci. Na Rudarskem šolskem centru je planince vodil profesor Peter Ficko, ki je bil hkrati predsednik Planinskega društva Velenje. Takoj me je vključil v aktivnosti, že prvi mesec sem vodil dijake na dvodnevni izlet. Nato sta sledila upravni odbor in načelništvo v mladinskem odseku. Po sedmih letih vodenja mladinskega odseka sem postal predsednik društva. Vseeno sem bil še naprej v glavnem vpet v delo z mladimi. Ko sem odložil predsedniško funkcijo, sem za mlade skrbel kot podpredsednik. Vsako leto smo najprizadenejše pošiljali na tečaje za mladinske vodnike, včasih tudi na stroške šolskega centra, organizirali smo planinske šole za osnovnošolce in začeli poletne planinske taborne. Pritegnila me je ideja o Šaleški planinski poti, ki se je takrat rojevala v društvu. Sodeloval sem pri ogledih in načrtovanju poti. Pozneje so pri markiranju, izdaji dnevnika in vodnika sodelovali tudi moji dijaki. Ob vsem mi je do takrat neznana dolina odkrivala svoje lepote in mi za vedno prirasla k srcu.

Kako gledate na planinsko dejavnost v Šaleški dolini?

Tu ima planinstvo bogato tradicijo. Šaleška podružnica Slovenskega planinskega društva je bila ustanovljena že leta 1904. Velenjsko društvo je bilo ustanovljeno šele leta 1949, ko se je začel razvoj kraja. Danes tu deluje okoli 30 planinskih vodnikov, dejavnost pa poteka v številnih sekcijah. Velik ugled uživa Šaleški alpinistični odsek. Dejavnost se odvija še v štirih planinskih društvih: Šoštanj, Škale, Šmartno ob Paki in Vinska Gora. Pohvalno je, da znajo občasno strniti svoje vrste in se kakšne akcije lotiti skupaj, kot na primer poletne akcije Varno v

Foto: arhiv družine Kuzman

Foto: arhiv družine Kuzman

gore, zbora vodnikov Šaleške doline, mladinskih planinskih taborov, orientacijske dejavnosti mladih ...

Eden vaših stalnih projektov so bila taborjenja za osnovnošolce, srednješolce in družine. Zagotovo imate nanje lepe spomine.

Seveda, spomini so bogati in lepi. Prvi tabor smo v Logarski dolini organizirali leta 1983. Bil sem vodja vseh naslednjih desetih taborov. Sprva smo taborili v zelo skromnih razmerah, a na izjemno ugodni lokaciji pri Domu planincev. Komaj smo si prostor za silo uredili in postavili kontejner, smo se morali seliti v gozd ob avtokampu. Pozneje so se mladi zaradi nikoli dorečenih razmer v Logarski dolini odločili za drugo pot. Danes so del skupnih taborov Savinjskega meddruštvenega odbora. V začetku devetdesetih let sem postal ravnatelj gimnazije in s profesorico Suzano Cesar sva uspešno izpeljala prva dva tabora za srednješolce, prvega na Slovaškem v Zahodnih Tatrah in drugega v Bavšici.

Foto: arhiv družine Kuzman

Več let ste še v Jugoslaviji mlade vodili na državna tekmovanja iz orientacije. Kakšna je bila planinska orientacija takrat?

Z orientacijo sem se začel ukvarjati v Celju. Dejavnost je bila ponekod zelo razvita (PD Kozjak iz Maribora, PD Laško, PD Celje, PD Ruše). Vrstila so se lokalna in področna tekmovanja, sledil je republiški Milovanovičev memorial. Način tekmovanja se do danes ni bistveno spremenil, le da so zdaj na voljo boljši zemljevidi, višinomeri in GPS. Ko sem prišel v Velenje, se je začela tudi republiška liga za odrasle. Bil sem v dokaj uspešni ekipi. Uvedli so nočna tekmovanja in dvodnevne tekme z obveznim bivakiranjem. Znanje smo seveda prenašali tudi na mlade. Orientacijo smo predavali v okviru planinskih šol in vsako leto pripravljali občinska tekmovanja za osnovnošolce in srednješolce. Najboljše ekipe smo vodili na področna in republiška tekmovanja. Leta 1986 sva s kolegom našo pionirsko in mladinsko ekipo odpeljala na republiško tekmovanje na Pohorju. Obe ekipi sta zmagali, mladinci pa so se uvrstili celo na državno prvenstvo, ki je potekalo na Kosovu. Tja so tudi odpotovali, a se vrnilo brez uvrstitve, saj organizator ni pripravil proge za mladinsko kategorijo.

Kakšne so vaše izkušnje s planinskimi usposabljanji?

Po uspešno opravljenem tečaju za mladinske vodnike za letne in zimske razmere sem leta 1972 opravil tudi tečaj za inštruktorja planinske vzgoje. V naslednjih letih sem se udeleževal ledeniških izpopolnjevanj, ki jih je MK PZS prirejela v Avstriji. V začetku devetdesetih sem bil ob uvedbi enotne kategorizacije za planinske vodnike nekoliko razočaran nad kriteriji in postopkom podeljevanja, zato se nisem hotel registrirati. Ko sem uvidel, da z novimi določili dijakov ne morem odpeljati niti na bližnji hrib, sem

zaprosil za kategorizacijo. Dodelili so mi kategorijo A, nato sem opravil tudi usposabljanje za vodnika B-kategorije. PD Velenje je bilo med prvimi organizatorji planinske šole za osnovnošolce, uvedli smo jo leta 1972. Bil sem pobudnik, organizator, vodja ali vsaj predavatelj. Sprva so predavanja potekala enkrat tedensko in so se sklenila z izletom, kjer smo izvedli praktični del šole. Nato smo obliko zamenjali z dvema aktivnima vikendoma v planinski koči. Od leta 2000 na društvu izvajamo Odprto planinsko šolo za odrasle. Tudi ta projekt se je zelo dobro prijel.

Zadnja leta ste bili vodja mnogo planinskih ekskurzij za mlade, predvsem na Balkan. Kaj vas je privlačilo, da ste se vedno znova odločali potovati z njimi?

Rad potujem z mladimi. Hitro znajo pozabiti, kar je bilo slabega, in se spominjati lepih doživetij. Pri tem je imel veliko moj sin, ki je vodil mladinski odsek. Čeprav so se najini interesi nemalokrat križali, sva se vedno nekako ujela in združila interese. Bili smo na Slovaškem, v Bolgariji, Črni gori, Makedoniji in Bosni. Mladinska skupina je bila vedno izvidnica za poznejše odprave s starejšimi. Tudi če smo naleteli

Foto: Tomaž Kumer

V čem je skrivnost? Od kod ste v vseh teh letih črpali motivacijo in kako se vam je uspelo tako zelo približati mladim?

Z mladimi in planinsko dejavnostjo sem se ukvarjal tako redno, da je to povsem zados-tilo merilom za mojo koristno porabo pro-tega časa. O motivaciji se tako nikdar nisem spraševal. Zame je to postal način življenja.

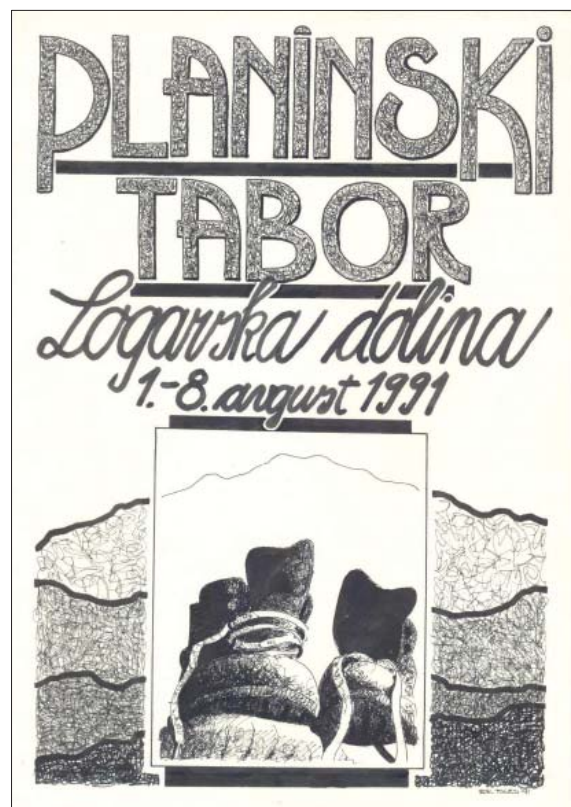

Foto: arhiv družine Kuzman

na slabe nastanitve, so to znali premagati s humor-jem in družabnostjo, sicer pa, roko na srce, tudi niso kaj dosti spali. Danes se iz te dejavnosti počasi umi-kam. Vesel sem, da v planinstvu zelo aktivno deluje Uroš. Jaz se posvečam svojim vnukom, predvsem s fanti sem se že večkrat odpravil v gorski svet.

PRIPRAVE SLIVNIŠKIH SVIZCEV NA TEKMOVANJE MLADINA IN GORE

Pripravili: Nina Gradič, Nuša Verdev

Državno tekmovanje Mladina in gore bo letos potekalo že triindvajsetič. Za mnenje, kako se nanj čim učinkoviteje pripraviti, smo povprašali mentorici ekipe Slivniški svizci, ki je v PD Slivnica pri Celju odnesla zadnja dva zmagovalna naslova. Odsek je letos za preteklo delo prejel tudi nagrado mladina in gore, ki jo podeljuje Mladinska komisija PZS.

V PD Slivnica pri Celju je velik poudarek na delu z mladimi planinci že od vsega začetka – od ustanovitve leta 1987. Tisti, ki smo zdaj vodniki in mentorji, smo se kalili v planinskih vrstah že kot mladi planinci. Dolgoletne planinske izkušnje smo sprva začeli prenašati na planinskih taborih, pozneje pa tudi na planinskih krožkih. To napišem zato, ker se mi zdi ključno, da mladi planinci postanejo pravi planinci in posledično uspešni na tekmovanju Mladina in gore (nujno v tem zaporedju!), da v nekem kraju obstaja tradicija planinstva, torej da prihajajo iz planinskih družin, da so tudi njihovi mentorji sami planinci in imajo hribe preprosto radi.

3. Dobro je imeti planinski krožek za mlajše in starejše.

4. Mentor ima sam rad hribe.

5. Mentor si je pripravljen vzeti dosti časa za delo z mladimi.

6. Mentor ne začne planinskega krožka zaradi želje po zmagi na MiG – če je tako, je bolje, da se ukvarja s čim drugim ...

7. Mentor je pripravljen sodelovati z vodniki in drugimi planinskimi strokovnjaki.

8. Na šoli se ustvari prijetno planinsko vzdušje, ki se kaže po plakatih, fotografijah z izletov, obvestilih po zvočniku ...

V nadaljevanju bom navedla, kako so priprave za tekmovanje Mladina in gore potekale v našem društvu:

1. Tekmovalna ekipa se oblikuje iz mladih planincev, ki so v planinstvo vključeni že več časa, da lahko znanje iz knjig povezujejo s svojimi izkušnjami.

2. Mladi planinci se sami in tudi s pomočjo mentorja odločijo, kdo bo v tekmovalni skupini. S tem seveda pristanejo, da se bodo pripravili malce bolj poglobljeno srečevati s temami iz planinske šole.

3. Ti mladi planinci morajo imeti neko osnovno planinsko znanje iz vseh tem. Ni mi všeč praksa,

Foto: arhiv MO PD Slivnica pri Celju

Naj najprej napišem, kaj je osnova za vzgojo planinskega duha v mladinskih vrstah (kot se je seveda izkazala za dobro v PD Slivnica pri Celju):

1. PD dobro sodeluje s šolo.

2. Mentor na šoli dobro sodeluje s PD.

da bi si razdelili teme in poglobljali le te. Zato se mi zdi pri vsem ključno, da so tekmovalci mladi planinci, ki imajo konkretne izkušnje s hribi in ki so že bili na planinskih taborih, kjer so se srečevali z najrazličnejšim planinskim znanjem.

Ko je neko osnovno planinsko znanje prisotno pri vseh, pa je seveda smiselno, da posamezen mladi planinec dodatno pogloblja temo, ki mu je blizu.

4. Potem pa je tu učenje!!! Je, tu ni kaj. Učenje pa je lahko zabavno ali mukotrpno, kar je v veliki meri odvisno od mentorja ... Naštela bom nekaj oblik, metod in splošnih nasvetov:

- projekcije s postopnim odkrivanjem na primer planinskega cvetja, živali, hribov idr.;
- različne fotografije hribov – iz koledarjev ipd.;
- spomin za planinsko cvetje ali katero drugo področje (naša mentorica Renata je lani za tekmovalce pripravila celo kartice tipa avtomobili, kjer tekmovalci primerjajo rastline na primer po tem, kdaj je bila katera zavarovana, kako je zavarovana, kje je rastišče ipd.);
- obvezno delo z zemljevidom Slovenije – mladi planinci morajo vedeti, kje so Julijske Alpe, da Peca leži na Koroškem, torej da imajo splošno predstavbo, kje je kaj;
- prebiranje Planinskega vestnika;
- listki z letnicami in dogodki na vsaki strani;
- vprašanja po težavnosti – od lažjega k težjemu (sama sem si postavila pravilo, da česar si sama

incem rekla, naj si zapomnijo, da so oblaki v različnih plasteh in da je na primer dobro poznati nevihtne oblake pa da ovčke tudi ne pomenijo nič dobrega, kaj več pa, bog pomagaj, če ne vedo; podobno je tudi s svišči – kako naj ločijo clusijevega in kochovega, če ju še vsi botaniki ne ...);

- vprašanja in odgovori, ki so pomešani, učenci pa sami iščejo pare;
- vprašanja in več možnih odgovorov;
- učenci sami postavljajo vprašanja iz določenih tem oziroma najprej predstavijo določeno temo, potem pa se o njej skupaj z drugimi mladimi planinci in mentorjem pogovarjajo;
- praktičnost pred teorijo – če se učimo o kompasu, ga je seveda treba imeti pred sabo; če spoznavamo zemljevid (merilo, topografske znake), ga je tudi seveda treba imeti pred sabo, opremo je obvezno treba dati nase, cepin obvezno imeti v rokah ...;
- vključitev vodnikov, ki poznajo kakšno področje bolje – na primer prva pomoč, planinska oprema idr. (v našem društvu so prav vsi vodniki sodelovali pri pripravah – najprej kot predavatelji na planinskem taboru, potem pa tudi kot sestavljalci vprašanj za priprave);

Foto: arhiv MO PD Slivnica pri Celju

nisem zapomnila v vseh teh letih, niti približno ne zahtevam od njih!!! – četudi je to cena za stopničke – spomnim se, da smo se tudi mi za SPOT piflali tiste comulunimburse, stratuse in še razne -use, ki smo jih tudi vedno znova pozabili ..., zato sem mladim plan-

• sodelovanje z mladinskimi voditelji, ki kakšno področje pripravijo tudi zabavnejše ali pa starosti tekmovalcev primerno – tako so že tudi sami vključeni v izobraževalni proces, če ga tako imenujemo, in lahko vidijo, kako se tem stvarjem streže – potem je le še ko-

rak do tega, da oni enkrat prevzamejo mentorstvo;

- priprava materiala, da lahko učenci do njega dostopajo sami – na internetu;
- priprave naj bodo tudi zabavne – za odmor se lahko na hitro odigra kakšno igro ali pa se učencem preprosto da možnost, da med sabo malo »počvekajo«;
- intenzivne priprave so lahko tudi v obliki dvodnevnega druženja na kakšni koči;
- obisk planinskega muzeja, ki naj bo voden – torej da mladi planinci videno povežejo z naučenim: ko se ustavijo pred sektorjem, kjer je predstavljena stara oprema, jih mentor vpraša, kakšna oprema pa je zdaj, ali pa ko se ustavijo pri primeru poti, lahko hitro ponovijo, kakšne vrste poti poznamo v Sloveniji, kako so označene na zemljevidu, kako v naravi, hu, tega je polno ...

Planinstvo torej kot način življenja... Najpomembnejši so mladi planinci, ki najdejo izziv tudi v pridobivanju planinskega znanja. Pomemben pa je tudi čas, ki si ga je mentor pripravljen vzeti za delo z mladimi planinci, in seveda pedagoški pristop, ki ga mentor ima ali pa ne – prav veliko se tu ne da filozofirati ... Zelo pomembno se mi zdi, da pristop do učenja ni preveč

marsikaterega znanja več kot njihovi vrstniki in da so že zaradi tega dobri, če pa bo to kronano še z uspehom, pa toliko bolje. Ko so po zmagi rekli, da bodo pa zdaj carji na šoli, sem si mislila, kar bodite, hvala bogu, da je kdo v tem času car, ker nekaj ve in ki je to postal zaradi znanja, ne pa zaradi razgaljenega telesa ali pa prebliska, da je uspešen, če si upa stopiti na oder ... Potem pa sledijo takšne sladke izkušnje kot letos na trekingu v Italiji, ko so mi mladi planinci sami začeli razlagati, kako da jih ne zebe, ker so čebulno oblečeni; pa ko so z zanimanjem spremljali drevesno in gozdno mejo in na podlagi nje računali, koliko jim še manjka do doline (ja, to je teorija v praksi!); pa ko jih je ob skalah zanimalo vse o varovanju in še in še ... No, to, da jih je sneg zvalil v kepanje in voda v metanje žabic, pa najbrž ni več planinska šola, ampak energija, zdravje in mladost naših mladih planincev, ki jih take dela, verjamem, tudi druženje v objemu narave. ZATO – le pogumno, najprej v hribe, potem pa na tekmovanje Mladina in gore!

Foto: arhiv MO PD Slivnica pri Celju

zadrgnjen, preresen, ker to mlade takoj odbije. Lagala bi, če bi rekla, da se tekmovalci tekmovanja ne lotijo tudi zaradi želje po zmagi ali dobri uvrstitvi, seveda se, in tudi mentor je vesel njihovega uspeha, a sama sem jim vedno govorila, da vem, da veliko vedo, da imajo

Z NARITNIKOM PO ČOPOVI

Pripravil: Borut Peršolja

Prvi šolski dnevi so za nami, marsikdo od staršev pa se sprašuje, kako bodo otroci in mladi lahko nosili toliko zvezkov, delovnih zvezkov, knjig, učbenikov in pripomočkov za šolske in obšolske dejavnosti. Obremenitev je zelo velika, če pa ob tem otroci nosijo svoj nahrbtnik napačno, s tem povzročajo dodatno škodo svojemu telesu. S pomočjo planinskega znanja in dolgoletnih izkušenj ob rabi nahrbtnika v gorah odgovorjamo na vprašanja – kako ustrezno izbrati dober nahrbtnik in kako ga pravilno uporabljati:

Gorništva si ne znamo predstavljati brez nahrbtnika, vreči podobne gorniške priprave z naramnicami za prenašanje tovora na hrbtu. Vsak izkušen gornik vam bo povedal, da je velika sreča imeti udoben in po lastni meri izbran in prilagojen nahrbtnik. Šele tak nas s svojo enakomerno porazdeljeno težo tovora krepi v čistem naporu.

Prav nahrbtnik pa je zaradi praktičnosti (omogoča nam, da imamo roke proste), široke namembnosti uporabe (šolska raba, športni treningi, vsakodnevni nakupi ...) in cenovne dostopnosti v velikem številu prevzel tudi vlogo in naloge šolske torbe.

naritniki. "Šolski nahrbtniki, skoraj tja pod ta zadnjo plat, se v mehkem telesnem pobutavanju vlečejo na glavni odmor," je naritnike zelo slikovito pred kratkim v enem od medijev opisala Ula Furlan.

Glede na to, da so želje, potrebe in predstave o nahrbtnikih različne (da ne omenjamo tudi zneska, ki je za nakup na voljo), je na mestu vprašanje, kako izbrati takega, ki bo optimalno zadovoljil naše potrebe? V gorništvu velja, da je nahrbtnik zapletena diferencialna enačba, ki jo tvorijo štirje med seboj soodvisni dejavniki: **namenskost, oblika, prostornina in zmožnost prilagajanja obremenitev trupu.**

Prvi dejavnik pri izbiri je prevladujoča dolinska oblika rabe: šola, športne dejavnosti ali nakupi v trgovini. Če kupujemo nahrbtnik za šolo, kjer vsak dan prenašamo predvsem ostrorobate knjige in potrebščine, potem mora biti tak nahrbtnik drugačen od tistega, v katerem bomo prenašali kopalke in brisače. Predvsem mora imeti trdnejše hrbtišče in dno, narejen pa mora biti iz masivnejšega platna, ki bo zadržalo tudi vremensko močo.

Ni dvoma, da je to naritnik (zgoraj levo)
Trupu prilagojen nahrbtnik (zgoraj desno)
Foto: Borut Peršolja

Napačna nošnja nahrbtnika (levo)
Foto: Borut Peršolja

In če kje, potem lahko **vsak dan na ulici opazujemo, da so ti šolski nahrbtniki pretežki in da so vse prevečkrat neprilagojeni trupu otroka**, tako da v šolo prihajajo in odhajajo s t. i.

Naslednji dejavnik je telesna višina otroka oziroma mladostnika – od dolžine njegovega trupa je odvisna višina nahrbtnika. Ljudje iste telesne višine imajo lahko zelo dolge noge in kratek trup (potrebujejo

Planinska zveza Slovenije je ena največjih prostovoljnih in športnih organizacij na Slovenskem. Povezuje člane, katerih motivi so različni, skupno pa jim je doživljanje gora. S svojo več kot stoletno tradicijo je naša organizacija zakladnica znanja, ki omogoča usposabljanje za varnejše obiskovanje in varovanje gorskega sveta. Ne držimo ga zase! Postani tudi ti promotor preventive!

nižji nahrbtnik) ali kratke noge in dolg trup (njihov nahrbtnik je lahko višji). Zares odličen nahrbtnik se dobro prilagaja bokom, ramenom in hrbtu in nam tako olajša napore hoje in nošnje. Zato moramo biti še posebej pozorni na dele nahrbtnika, pri katerih pride do neposrednega stika s telesom. To so naramnice, bočna oprt in hrbtišče. Naramnice naj ležijo široko na ramenih, saj ne smejo vleči nazaj, se dotikati vratu ali rezati v kožo. To storimo z razbremenilnimi trakovi na ramenih in bokih. Napenjalni trakovi pa preprečujejo, da bi nahrbtnik nihal levo-desno. **Nahrtnik moramo v celoti prilagoditi nosaču in ne dopustiti, da ga zgolj prinesemo iz trgovine, napolnimo z vsebino in uporabimo.**

Pretežni del teže (**pri otrocih naj teža nahrbtnika ne bi bila večja od desetine njihove telesne teže**) z ramen prenese na boke. Pri pravilni nastavitvi nahrtnika mora bočna oprt prevzeti in porazdeliti dve tretjini teže po sredini medenice. Zato si moramo pri osebni prilagoditvi nahrtnika vedno najprej namestiti bočni pas. Samo preostala teža (torej približno tretjina) naj bi aktivno "počivala" na ramenih, zadnjica pa mora ostati neobtežena. V

in hitre rasti otrok in mladostnikov med 6. in 12. letom starosti. Prav v tem starostnem obdobju pa pogosto prihaja tudi do nepravilnega položaja telesa zaradi dolgotrajnega sedenja (na primer v šolski klopi ali pred računalnikom in televizorjem), do preobremenitev zaradi pretežke šolske torbe ali nošenja tovora športne opreme na eni rami, srečujemo se tudi z nepravilno prehrano in nezadostno telesno aktivnostjo. Letos obiskuje slovenske osnovne šole okrog 160.000 otrok in mladostnikov, težave s telesno držo pa ima kar 14,2 % do 15,9 % na sistematičnih pregledih pregledanih osnovnošolcev. Če vzamemo spodnjo – optimistično mejo – ima torej različne težave s hrbtenico več kot 22.700 otrok.

Ob vsem povedanem je jasno, kaj je dober in ustrezen nahrtnik. Toda otroške oči imajo čisto svojo predstavo. Zgledajo se v nekaj prikupnega, barvitega in modernega. Če nam kot staršem uspe, da upoštevamo načelo, da nismo tako bogati, da bi kupovali poceni, smo naredili veliko – tako za zdravje otrok, kot za skupnost, v kateri živimo.

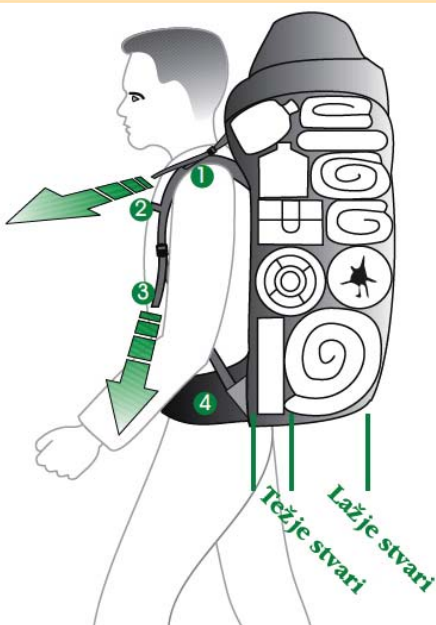

Foto: Borut Peršolja

nasprotnem primeru nahrtnik postane naritnik. Teža nahrtnika, še zlasti če ga vsak dan nosimo v šolo in nazaj, je odločilna tudi za zdravje hrbtenice in pravilno držo. Zlasti občutljivo je obdobje pospešene

HODIMO Z OČMI

Planinska zveza Slovenije je pred poletno sezono posvetila posebno pozornost mladim in družinskemu gorništvu. Besedilo, ki je pri tem nastalo, so hudomušni, a nič manj koristni nasveti za hojo z otroki v gore. »Dialog« je na eni strani namenjen staršem, na drugi otrokom.

Pripravil: Borut Peršolja

Če nas zjutraj zagradi, da bi šli na izlet ...

Ustrezna predhodna izbira cilja in poti je odločitev, ki odločilno pripomore k varno izpeljanemu izletu. Pri izbiri upoštevajmo svoje znanje in izkušnje, telesno pripravljenost (presodimo v kakšni kondiciji smo), vzdržljivost in opremo. Temu prilagodimo želje po premagovanju naporov ali želje po doživetemu. Informacije o poti zberemo iz vodnika in zemljevida, o izletu se pogovorimo z nekom, ki je pot pred kratkim že prehodil. Pomembno je, da ne precenjujemo svojih sposobnosti. Tik pred odhodom preverimo najnovejšo kratkoročno vremensko napoved za območje, ki ga bomo obiskali. Svojcem natančno povejmo, kam gremo in kdaj se nameravamo vrniti, da bodo, če nas v dogovorjenem času ne bo domov, znali pravilno ukrepati.

Če nas neustavljivo vleče nad višino greha* ...

Potem se prej podajmo na zapeljive (tudi več urne) ogledne na bližnje griče in hribe, počasi okušajmo slast višine in se šele dobro pripravljeno podajmo na katerega izmed več kot 200 dvatisočakov v Sloveniji. Za gore velja: od majhnega k velikemu! Hoja naj bo užitek, na zelo zahtevnih poteh jo zamenja plezanje in svoboda v gorah ne pomeni brezmejnosti, ampak pomeni, da se sami odločamo o kakovosti gorniške dejavnosti in o prihodnjih podvigih.

Počasi se daleč pride ...

Izlet začnimo dovolj zgodaj, da se izognemo poletnim nevihtam, zgodnjemu mraku pozimi ali naglici ob vrnitvi v dolino. Hoja naj bo varna, udobna in ekonomična. Začnimo počasi, da se telo ogreje. V splošnem velja, da vedno stopamo na celo stopalo oziroma peta-prsti. Najprej hodimo z očmi, šele potem z nogami! Posebej bodimo pozorni na dihanje! Hodimo z enakomernim tempom, ki ga poskušamo odkriti in vzdrževati tudi znotraj večje skupine. Osnovni tempo, pa tudi druge taktične prvine (počitki, trajanje hoje ...), naj določa najšibkejši član skupine.

... potem se tiho odzovimo klicu narave.

Za hojo v gore je treba imeti védenje o gibanju in ravnanju v gorah ter o značilnostih gorskega sveta. Osnovno znanje, veščine in navade nam lahko posredujejo gorniško ozaveščeni starši, lahko si ga pridobimo v planinskem krožku na šoli, na organiziranih vodenih izletih ali s sodelovanjem na planinskih šolah, ki jih prirejajo planinska društva. Nekaj gorniškega življenja lahko zaužijemo tudi sami, z branjem kartonk, slikanic, učbenikov in priročnikov ter brskanjem po svetovnem spletu. Ko najdemo gorniško znanje in pot do njega, pa naj bo naš cilj upoštevanje in ohranjanje naučenega v praksi. Bodimo dosledni in na dobre navade opozarjamo tudi starše, prijatelje in druge starejše spremljevalce.

... ga osvojimo z lastnimi nogami in ne na ramah očeta.

Vsekakor pa se tja gor ne odpravimo sami! Na izlet pojdemo v spremstvu starejših, ki jim zaupajmo svoja pričakovanja glede dolžine in zahtevnosti hoje, pa tudi glede naravnih lepot, ki bi jih želeli razumeti, otipati, povonjati ... Če gremo na izlet otroci, je treba temu podrediti pot in cilj in sploh vse dejavnosti na izletu. Če se odpravljamo na pot v večji skupini, potem naj odrasli poskrbijo za stalen nadzor in štetje članov skupine.

... pa četudi je ta daleč na Malem vrhu.

Sestavni del osebne opreme vsakega obiskovalca gora so gojzarji in nahrbtnik, ki ga prepogosto zamenjuje naritnik (prilagodimo mu naramnice). Ko smo na vrhu, je pred nami še več kot polovica poti. Cilj naše ture je varna vrnitev domov in ne osvojitve vrha. Na poteh pazimo, da ne prožimo kamenja. Izogibajmo se bližnjic, spoštujmo naravo in se obnašajmo kot njeni varuhi. Daljše počitke izbiramo na krajih, ki so varni in udobni. Če želimo v koči prenočiti, se predhodno pozanimajmo glede odprtosti koč in prenočišče rezervirajmo.

Če radi nosimo lahek nahrbtnik ...

Nesimo s seboj lahko prebavljivo hrano, ki se lažje nosi. V tej šali je skrito zrno resnice: predvsem zmanjšajmo zaloge hrane, saj je ta na voljo v planinskih kočah, poskrbimo pa za dovolj pijače (tudi te zaloge lahko obnovimo v koči). Na vsako uro hoje si privoščimo petminutni počitek. Redne malice in pogosto pitje preprečujejo izčrpanost in dehidracijo. Na turah jejmo hranljivo mešanico lahko prebavljive hrane. Postanek v koči izkoristimo za topli obrok, ki nam obnovi moči, in za pogovor z oskrbnikom. Z redno telesno dejavnostjo poskrbimo, da nahrbtnik spredaj ne bo večji od tistega zadaj ...

Če naletimo v gorah na zavarovano rastlino ...

Namesto, da se mi sklonimo k njej in jo podrobno pogledamo in povohamo, je v tem "ljudem prijaznem svetu" zagotovo lažje, da rožo enostavno utrgamo in jo prinesemo v višino oči in nosa. NAROBE!

V gorah pustimo vse, kar je njihovega, iz gora odnesimo smeti in prijazne spomine. Med gorniki velja, da vse kar prinesemo s seboj v gore, tudi odnesemo v dolino. Če pa srečate koga na poti, potem mu le pogledjte v oči in ga prijazno pozdravite. Nikoli ne veste, kdaj bo naključen sopotnik postal vaš najgloblji gorniški tovariš, ki vam bo pomagal v nesreči.

Če imamo lep in široko uporaben prenosni telefon ...

Pred odhodom preverimo stanje vira napajanja z energijo, potem ga ugasnimo in nesimo s seboj v nahrbtniku. Ne dovolimo, da nas in druge obiskovalce gora zbuja iz zamaknenosti elektronsko zvonjenje, prav tako si ne privoščimo odhoda v gore z mislijo, saj če bo kaj narobe, bomo pa poklicali 112. Lažno upanje je zloraba lastne verodostojnosti in odnosa do gora. In nikaar se z mobilnim aparatom ne slikajmo povsod in povprek: zaradi tega bo izumrla priljubljena gorniška POP kultura v obliki razglednice, na katero je treba z lastnim trudom celo nekaj napisati: škoda, ker te ni z nami.

... je vseeno kakšne, barve je, samo da ni naritnik.

Napolnimo najprej starševski nahrbtnik, v svojega pa dajmo kak priboljšek, plastenko s pijačo (omogoča nam nadzor porabe pijače), dnevnik Ringa raja ali Mladi planinec in najljubšo igračo. Staršem podtaknimo poleg malice, pijače in osebnih dokumentov še rokavice, kapo, vetrovko, zaščitno kremo, sončna očala, rezervna oblačila, kompas, ustrezen planinski zemljevid, zavitek prve pomoči z zaščitno (astronavtsko) folijo, piščalko, bivak vrečo, vžigalice, svečo in baterijsko svetilko. Kaj nam vrne v odgovor odmev z gorskih sten, če vprašamo: Kdo bo ruzak nosil? Osel, osel, osel ...

... se ozrimo in poiščimo še zavarovano žival.

Po planinskih poteh hodimo z odprtimi očmi. Številne markacije so le sredstvo in možnost, da dosežemo zeleni cilj, vsi obiskovalci gora pa moramo poznati osnove orientiranja. Če zaidemo s poti, se vrnimo na mesto, kjer smo jo zapustili. Med izletom pa ne glejmo samo v tla, ampak stalno spremljajmo tudi razvoj vremena in mu prilagodimo potek izleta. Če se razvijejo nevihtni oblaki se moramo nemudoma umakniti z grebenov in drugih izpostavljenih mest, saj vanje pogosto udarijo strele. V planinskih kočah in na vrhovih se ne pozabimo vpisati v vpisne knjige.

... je ta v primerjavi z vlakom nepomemben drobec.

Prosrite starše, da avto pustijo doma in se na pot odpravite z javnim prevozom. Lahko boste v miru preštevali kozolce na polju, prepevali pesmice in igrali družabne igre. Vsekakor bo izlet trajal dlje časa, kar pomeni, da boste dlje časa skupaj s tistimi, ki jih imate najraje. Vsekakor pa jeklene konjičke pustimo v dolini, ne rinimo z njimi v mravljišča in na dvorišča planinskih koč. Do narave se vedno in povsod obnašajmo prijazno, spoštljivo in odgovorno.

MOTIVACIJA VODNIKOV ZA HOJO IN VODENJE V GORE

Pripravil: Blaž Lesnik

Franjo Krpač je profesor športne vzgoje z usmeritvijo planinstvo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Sodeluje pri predmetu planinstvo na oddelku za razredni pouk. V sedemdesetih in osemdesetih letih je bil vodja ali član vodstev številnih mentorskih in vodniških tečajev. Leta 1993 je prejel častni znak svobode RS za zasluge pri strokovnem in vzgojno-izobraževalnem delu na področju slovenskega planinstva. V svoji doktorski disertaciji je raziskoval motivacijo pri vodnikih, zato smo mu postavili nekaj vprašanj o tem.

Leta 2007 ste na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani doktorirali na temo vodništva in motivacije. Zakaj ste se odločili raziskati prav motivacijo med vodniki?

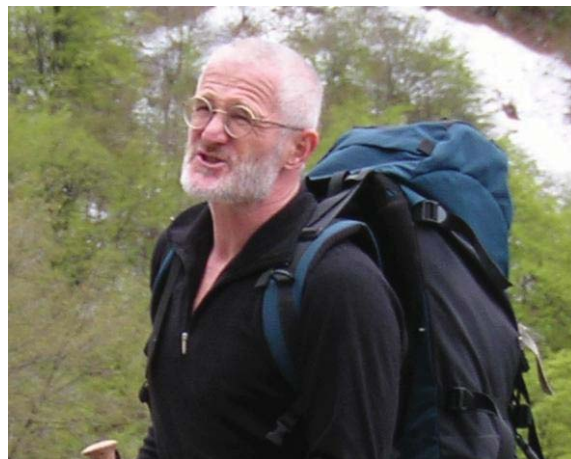
Skoraj dve desetletji sem se ukvarjal z vzgojo mladinskih vodnikov in že v tistem času so me zanimali razlogi za njihovo delo v vodništvu. Nekakšna pilotska študija je nastala že v tistem času. Potem pa je stvar zamrla za precej časa in postala aktualna, ko sem potreboval problem za doktorsko nalogo. Problem je bil zame z vidika mojih materialnih sredstev sprejemljiv, osebno me je pritegnil, menil sem tudi, da lahko koristi tudi planinski organizaciji in vsem organizacijam, katerih dejavnost sloni predvsem na delu prostovoljcev. Med študijem sem spoznal tudi pomembnost motivacije za vso človekovo dejavnost in takoj uvidel, kako pomembna je tudi v vodništvu, ki se je v tem času od mladinskih vodnikov razvilo v vodnike planinske zveze. Zanimiva je tudi primerjava s poklicnimi gorskimi vodniki.

Ugotovili ste, da se motivi vključevanja in vztrajanja v vodništvu razlikujejo. Zakaj se danes mladi odločijo za vodništvo in zakaj vztrajajo v njem?

V povprečju je vzorec moje raziskave kar v letih (45 let). Za ta odgovor bi moral opraviti še kakšno analizo za mlajšo populacijo. Kaže pa, da je za mlajšo generacijo pomembno delo z ljudmi, predvsem z mladimi in otroki, poučevanje, napredovanje v okolju, možnost oblasti, poglobljanje znanja, ponos ob nošnji vodniške značke.

Motivacija za planinarjenje je podobna motivaciji ukvarjanja s športom. Kaj pa so glavni motivi za vodniško dejavnost? Od česa vse je odvisna motivacija za vodništvo (planinskih vodnikov)?

Kot poseben fenomen se v manifestnem prostoru, nepričakovano in težje razložljivo tudi za vodništvo (podobno je v motivaciji za planinarjenje), pojavlja odnos do narave. Narava in sožitje z njo je pomembna apolonska vrednota pri vodnikih. Podobnost motivacije planinarjenja z motivacijo ukvarjanja s športom ne velja v vodilnih razlogih, ki so pri plani-

Franjo Krpač
Foto: arhiv PZS

narjenju užitek in ne uporabnost (zdravje, sposobnosti). Motivacijski prostor za planinarjenje vodnikov smo omejili na šest komponent: iskanje dražljajev, uveljavljanje, umik iz vsakdana, krepitev, odkrivanje novega in dokazovanje. Glavni razlogi za ukvarjanje z vodništvom so pomen znanja, dajanje pomoči, zadovoljstvo v vodenju in delu z ljudmi, mladimi, otroki, prostovoljno delo. Naštete nagibe lahko prištevamo v notranjo motivacijo, ki zadovoljuje potrebe po znanju, dosežkih in doživljanju v prostovoljnem delu. Manj pomembni vodniški motivi so ekstrinzičnega značaja: zaslužek, brezplačni izleti, pozornost deklet, oblast, postavljanje, dostop do opreme. Praviloma so motivi, ki jim povprečne vrednosti upadejo pri vztrajanju v vodništvu, socialnega značaja in označujejo zmanjšanje vplivanja socialnega okolja, zmanjša se tudi pomen znanja. To je pomembnejše

pri vključevanju v vodništvo, saj je znanje formalni pogoj za pridobitev statusa vodnika in je v veliki meri potešeno skozi proces izobraževanja in z vodniškim stažem.

Razlogi vodništva, ki imajo altruističen značaj, so pri vztrajanju v vodništvu še močnejši, zlasti prenašanje znanja. Kaže, da je vodnikom pedagoška plat vodenja pomembna, kar bi bilo treba izkoristiti pri didaktičnem izpopolnjevanju vodnikov. Med vodniškim stažem se okrepi pomen doživljanja uspehov in odnos do narave postane vodnikom še pomembnejša vrednota. To se sklada s teorijo, da je notranja motivacija trajnejša, močnejša in ugodnejša od zunanje.

Kako bi lahko dognanja in rezultate vaše naloge vključili v kakovostnejše delo z vodniki, mentorji?

Kot stoji šola na učiteljih, verjetno tudi za planinsko organizacijo velja, da so vodniki njeni pomembni dejavniki za kakovostno dejavnost, v največji meri so to izleti. Izkoristiti bi bilo treba njihovo motivacijo po znanju za vodniško delo in jih vključevati v stalno izobraževanje. Izoblikovati bi morali sistem društvene dejavnosti, ki bi pritegnil mlade v to dejavnost, saj ima socialni vidik pomemben delež pri vključevanju v vodništvo in se premalo upošteva pozneje pri zadrževanju vodnikov v vodništvu. Ohranjati je treba prostovoljstvo, ki je v planinski organizaciji pomembna in značilna poteza. Planinska organizacija z vodniško dejavnostjo številnim vodnikom daje možnost samouresnitve, ki jim večini na delovnem mestu ni dana. Številnim upokojevcem pa v vodniški dejavnosti osmisli življenje in daje pomembnost. Vodništvo se verjetno stara, prostovoljstvo je bolj prisotno pri starejših, sodobna družba je preveč obremenjena z materialističnimi pogledi, tako so mladi, ki se v to dejavnost vključujejo, zelo dragoceni. Zagotovo mora planinska organizacija vodnikom omogočiti povrnitev materialnih stroškov vodenja in omogočiti nabavo opreme, tudi tiste, ki jim omogoča identifikacijo z vodništvom.

Foto: Manca Čujež

A SI TI NA IZI?

Primer dobre prakse Mladinskega odseka PD Onger Trzin. Letos že šestič.

Pripravila: Zdenka Mihelič

Ko smo iskali primere dobrih praks, ni bilo treba prav dolgo razmišljati in brskati po spominu. Kar hitro so se vsuli primeri, ki jih bomo predstavljali v prihodnjih številkah. Za prvo številko pa smo si rekli, predstavimo nekaj na 'izi'. IZI? Seveda, tudi IZI je primer dobre prakse. In čeprav se sliši 'na easy' (lahkotno), so za tem vsakoletnim projektom skrbno načrtovan program, priprava, odlične ideje, teme, prav tako strokovnjaki, ki sodelujejo na IZI-ju. Predvsem pa z IZI-ja odhajajo navdušeni udeleženci, polni idej za nadaljnje delo z mladimi v planinskih krožkih, planinskih skupinah, na pohodih ...

In kaj je IZI? V imenu IZI se skriva Izmenjava Zanimivih Idej za delo z mladimi planinci.

O izmenjavi, začetkih, zadovoljstvu, podajanju idej, igrivosti, spodbujanju idej drugih, načrtih za naprej ..., skratka o IZI-ju, ki bo letos že šestič zapovrstjo vabil v Trzin, smo se pogovarjali z Ireno Mučibabič in Emilom Pevcem, gonilnima silama IZI-ja. In kdo sta Irena Mučibabič in Emil Pevce? V smehu pravita: "Starša treh (še predšolskih) razgrajčev."

Emil: Vodnik PZS od leta 1987, od leta 1992 pa tudi mentor planinskih skupin. 'A to, drugo, žal neregistriran,' pravi Emil. V letih od 1987 do 2005 je vodil vsaj eno osnovnošolsko planinsko skupino. Mlade trzinske planince je trikrat popeljal do prvega mesta na tekmovanju Mladina in gore in bil prav tolikokrat zadolžen za pripravo finalnega tekmovanja v Trzinu. Nekoč član Upravnega odbora MK PZS, zdaj pa že od leta 2002 predsednik PD Onger Trzin. S svojimi idejami in zagnanim delom je zaslužen tudi za to, da so v mladinskem odseku njihovega planinskega društva leta 1992 spet obudili mladinske planinske tabore, ki jih od takrat še vedno izvajajo. Od konca leta 2001 je tudi tehnični urednik Planinskega vestnika.

Irena: Leta 1992 je opravila mentorski seminar, ob enotni kategorizaciji pa tako dobila tudi naziv vodnik PZS. V letih od 1992 do 2006 je vodila planinsko skupino najmlajših društvenih planincev, pomagala pa tudi pri vseh drugih. Znana je po izjavi: "V službo hodim zato, da mine čas med enim in drugim taborom." Brez njenih šolskih izkušenj trzinski mladinski tabori ne bi imeli tako odličnih temeljev, kot jih imajo.

Zakaj ste v MO PD Onger Trzin začeli organizirati IZI?

Prvi IZI je pravzaprav potekal v soorganizaciji mladinskih odsekov planinskih društev (MO PD) Onger Trzin in Domžale, ko sta kolegici, mentorici Marta in Tadeja iz PD Domžale, bili 'za', da pripravimo srečanje, ki bi 'povzročilo' izmenjavo uspešnih idej iz prakse v okviru Kamniško-bistriškega pokrajinskega odbora mladinskih odsekov (PO MO), saj smo bili nekako znani po nesodelovanju. Pa ne zato, ker se ne bi marali, pač pa zato, ker so vsi aktivni mladinski odseki v našem meddruštvenem odboru planinskih društev (MDO PD) na nek način samozadostni. Vsak MO PD ima dovolj otrok in dovolj svojega strokovnega kadra za izpeljavo svojih akcij. Smo si pa posamezniki (tudi načelniki MO PD, seveda), ki smo se poznali, večkrat med seboj ustno posredovali dobre izkušnje. Pozneje smo organizacijo prevzeli v našem društvu, predavatelji, predstavljavci dobrih idej, pa so bili večkrat tudi iz sosednjih društev.

Od kod ideje?

Iz prakse. Ideje za naslednje IZI-je se dodatno izoblikujejo tudi iz anket, ki jih udeleženci izpolnijo na koncu srečanj, ko zapišejo še, kaj predlagajo, kaj si želijo prihodnje leto.

Kakšen je namen IZI-ja?

Kot ime samo pove, gre predvsem za izmenjavo dobrih idej iz prakse, včasih pa tudi kakšno bolj »teoretično« izhodišče, za boljšo podlago in razmislek.

Komu je namenjen?

Namenjen je vsem, ki delajo z mladimi planinci (mentorji planinskih skupin, vodniki PZS, mladinski voditelji).

Ima dva dela – seminarski in raziskovalni – bi lahko tako rekli? Kako torej poteka?

Pravzaprav potek seminarja ni vedno enak. Vse je odvisno od predavateljev. Se pa trudimo, da je dopoldne na sporedu teoretični del, popoldne pa – če se le da – tudi kakšen praktični del v okolici dvorane.

Kako se je IZI razvijal? Katerih tem ste se lotili? Kdo vse je že sodeloval na IZI-ju?

Prvi IZI leta 2006 smo imeli na res krasen datum, in sicer 1. aprila. V njem smo predvsem predstavljali ideje, kako lahko otrokom popestrimo potepe v naravi. Takrat smo pripravili tudi lov za zakladom čez hrib Onger, ki je bil prav simpatična predstavitev.

Udeleženci so po anketah sodeč visoko oceno dali tudi predavanju Boruta Peršolja.

Leta 2007 smo IZI predstavili na jesenski čas (konec novembra). Glavna tema srečanja je bila motivacija in sodelovalo je kar precej predavateljev. Med drugimi Franjo Krpač, višji predavatelj na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani in med drugim nekdanji vodja mentorskih seminarjev v Bavšici. Predstavil je izsledke raziskave o motivaciji vodnikov za hojo in vodenje v gore, ki jo je opravil za svojo doktorsko disertacijo. Lili Jazbec, profesorica socialne pedagogike, direktorica Centra za mlade Domžale in dolgoletna vodnica PZS, je razmišljala o motivaciji mladih za hojo v gore. Sodelovala je tudi celotna družina Peršolja iz Domžal. Borut in Mateja sta skupaj z otrokoma prijetno predstavila potek njihovih izletov v naravo. Izvedeli smo, kje najdeta motivacijo za hojo s svojima nadobudnežema. Nato smo udeležence poslali na raziskovalni potep po Trzinu. Z navodili v verzih in kupčkom fotografij trzinskih zanimivosti smo jih prepustili lastni iznajdljivosti in upali, da jim bodo Trzinci z odgovori pomagali, da se pravočasno vrnejo nazaj v dvorano, kjer nas je čakal še poznopoldanski del srečanja.

Dramatizacija
Zlatoroga v toplih

Foto: Emil Pevec

Tudi te naloge imajo precej opraviti z motivacijo! Tak raziskovalni pohod je kot nalašč, da otroke navdušimo za raziskovanje kraja, kjer npr. taborimo. Vrnili so se vsi, navdušeni nad prijaznostjo krajanov, ki so jim z veseljem pomagali pri reševanju nalog. Popoldne smo se posvetili še tistim udeležencem, ki so nam predstavili svoje ideje iz prakse.

Tretji IZI leta 2008 smo posvetili večdnevni bivanjem v gorskem svetu. K sodelovanju smo povabili Urško Stritar, pedagoško svetovalko za predšolsko vzgojo na Zavodu RS za šolstvo in soavtorico knjige *Z otroki v gore*, da je pred-

stavila večdnevna bivanja z otroki v gorskem svetu, Tomaž Kumer (PD Vinska gora) je predstavil ideje za potepe z otroki po krajinskih parkih, Uroš Kuzman (PD Velenje) je predstavil njihova Snežkovanja in mladinske taborne v tujini, kot takrat novopečeni predsednik MK PZS tudi tečaj za mladinskega voditelja in nas na koncu zabaval še kot glasbeni gost. Predstavljeni so bili tudi družinski tabori PD Litija, pa mladinski tabor Mengšanov z zelo raznoliko starostno strukturo udeležencev in tudi 'odprave' v programu MEPI. Bilo je še nekaj drugih predstavitev, tako da smo zaradi zagnanosti porabili tudi tisti čas, ki je bil namenjen ustvarjalnim in poučnim delavnicam. Vseeno smo se za konec razgibali z nekaj bansi in si bili po odgovorih v anketi enotni, da je bilo srečanje kljub dolžini zanimivo in poučno.

Na četrtem IZI-ju leta 2009 smo se posvetili 'drugačnosti' in glasbenim dejavnostim. Jurček Nowakk, vodja projektov – programov za delo z osebami z motnjo v razvoju VŽU (vseživljenjsko učenje) in doživljajskih taborov iz PD Moravče, je prisotnim s pomočjo projekcije fotografij z zanimivo predstavitev poskušal predstaviti vključevanje oseb s posebnimi potrebami v planinsko dejavnost. Sledil je bolj glasbeni del IZI-ja. Najprej je predsednik MK PZS Uroš Kuzman s pomočjo prijateljev domiselno prepletel predstavitev novih planinskih pesmi z albuma, ki ga je takrat pripravljala MK PZS. Franci Kovač iz Kamnice pri Mariboru nam je pripravil glasbeno uro v svojem slogu. V svoji bogati 'zgodovini' je glasbeno navduševal učence, pevce v zborih pa tudi vodnike in mentorje na vodniških in mentorskih tečajih in izpopolnjevanjih. Tako kot zna le on, nas je S PESMIJO popeljal V GORE. Najdaljši del je bila dramatizacija pravljice o Zlatorogu, ki je šel v toplice. Bilo je zabavno in verjetno je dal marsikomu idejo, kaj vse se da početi z mladimi planinci. Dolores Turičnik in Irena Stergar iz Centra Dolfke Boštjančič, soavtorici Priročnika glasbenih dejavnosti, ki je namenjen delu z osebami z motnjo v duševnem razvoju, sta pričarali prijetne trenutke ob pesmicah iz njunega priročnika (pred tem je sledila še krajša 'teorija', podkrepljena s posnetki njihovih varovancev na glasbenih uricah).

Lanski IZI smo posvetili sodelovanju s starši. Spet smo medse povabili Urško Stritar, da nam je spregovorila predvsem o sodelovanju s starši predšolskih otrok. Spet je bil med nami tudi Jurček Nowakk, ki je predstavil sodelovanje s starši oseb z motnjo v duševnem razvoju. Mojca Vol-

kar Trobevšek (PD Janez Trdina Mengeš) je predstavila vlogo staršev na planinskih taborih, kjer so tako soudeleženci kot tudi pomočniki vodnikov. Pri predstavitvi je sodelovala tudi ena od družin (starši in otroci), ki že več let tako sodeluje na taborih. Bilo je še nekaj predstavitev dela, nato pa smo udeležence seminarja spet poslali na zanimiv sprehod po Trzinu. Tokrat so morali s pomočjo fotografij, pogovora z domačini ... ugotoviti, kje se da videti določene podrobnosti in te označiti na zemljevidu, vmes pa so za popestritev 'pomagali trem domačinkam', ki so se znašle v zagati (zakljen volan, mačka na drevesu, nedelujoč fotoaparatus). Na IZI-ju je bil prisoten tudi nekaj dni 'ne več' predsednik MK PZS Uroš Kuzman, ki je predstavil obširno prenovno akcij Ciciban planinec in Mladi planinec. Ker nas je na zadnjih treh IZI-jih vedno razveselil z obiskom in novimi mladinskimi planinskimi pesmi, smo ob koncu njegovega obiska dobili še kratko glasbeno poslastico.

Spisek predavateljev, ki so sicer sodelovali in bogatili spored IZI-ja, je predolg, da bi omenili vse. Je pa vsakdo dodal pomemben kamenček k celotnemu mozaiku.

Se je bilo z IZI-jem težko prebiti v planinski 'svet'? Kako in kje vabite udeležence na IZI?

Ne, ni bilo tako težko. Morda je bilo nekoliko bolj smešno to, da smo med udeležence pritegnili precej ljudi iz drugih krajev v Sloveniji, čeprav smo prvotno 'ciljali' na udeležence iz našega MDO PD. Danes vabila pošiljamo predvsem po e-pošti (OŠ in vrtcem v bližini, vsem planinskim društvom/mladinskim odsekom v Sloveniji in preteklim udeležencem, planinskim znancem), prvo leto in morda še drugo pa je mnogo vabil še potovalo s klasično pošto. Poskrbimo še za objavo vabila na naši spletni strani, na strani PZS in na strani Gore-ljudje.net. Ker teden dni pred IZI-jem poteka tudi Zbor mladinskih odsekov, poskrbimo, da udeleženci dobijo vabila tudi tam.

Kdaj začneta priprave in izbereta temo? Koliko ljudi pri tem sodeluje?

Okvirno temo po navadi načrtamo že ob koncu IZI-ja v preteklem letu, ko prebiram ankete. Poiščem(o) kakšno temo, ki je večkrat omenjena v anketi, hkrati pa vemo, da zanjo lahko najdemo predavatelja med planinskimi znanci in kolegi. Včasih kdo že ob koncu IZI-ja obljubi sodelovanje s prispevkom v naslednjem letu. Sicer pa bolj konkretno zastavimo vse skupaj jeseni, ko se natančno izoblikuje seznam predavateljev in dejavnosti.

Emil bolj skrbi za obveščanje, jaz za koordinacijo programa, ostali v MO PD pa za pripravo dvorane, tehniko, malico, občasno tudi kot izvajalci dela programa oz. sodelavci pri dejavnostih na terenu (npr. žive točke pri lovu za zakladom).

Letos bo že šesti IZI. Kaj se bo dogajalo tokrat, katera bo glavna tema?

Letos smo si želeli, da bi bil IZI bolj igriv oz. predvsem praktično naravnano. Marta Per nam je obljubila delavnico o pristopu Storyline, ki ga uspešno izvajajo na OŠ Brdo pri Lukovici in bo zagotovo zanimiv tudi za delo v planinski skupini. Marta je napisala takole: 'Storyline predstavlja sodelovanje med učiteljem in učenci. Učitelj oblikuje potek zgodbe ("line"), učenci pa ustvarjajo in razvijajo zgodbo ("story"). Potek je namenjen doseganju učnih ciljev. Zasnovan je v obliki uporabe ključnih vprašanj. Zgodba, prispevek učencev, pa pomeni osnovo za občutek pripadnosti in motivacijo. Namen Storylina ni samo pridobivanje znanj in spretnosti, ampak tudi vzpostavitev odnosa, doživljanje čustev in razvijanje ustvarjalnosti. Pristop Storyline so v šestdesetih letih prejšnjega stoletja razvili na Škotskem (Steve Bell in Sallie Harkness), da bi spodbudili medpredmetno povezovanje na osnovnih šolah. Pristop je uveljavljen v osnovnih šolah v Skandinaviji, ZDA, Singapurju, na Nizozemskem, Tajskem in seveda Škotskem.' Načrtujemo še glasbeno-gibalni del z bansi in družabne igre s planinsko tematiko. Pogovori še potekajo ...

Ali imate tudi odzive po IZI-ju, na primer, da se vam udeleženci oglašijo čez čas in povejo, da uporabljajo metode oz. pristope z IZI-ja pri delu v MO PD, planinskih skupinah/krožkih?

Iskreno povedano, ne. Uspešnost ocenjujemo bolj po anketi na koncu, ko udeleženci sporočijo, kaj se jim je zdelo zanimivo, uporabno. Tisto, kar človeka navduši, po navadi uporabi.

Kaj bi ob koncu pogovora sporočila vsem bralcem, morebitnim bodočim udeležencem IZI-ja ter vsem drugim mladim?

Kajti bo dobra ideja, če je neuresničiš in deliš z drugimi. Dobre ideje najbolje 'prodaš', če jih predstaviš tistim, ki jih bodo uporabili, nadgradili in širili naprej. Mislim, da je to na nek način skupna misel vseh, ki so v teh letih zgolj za 'hvala lepa' in kakšno čokolado delili svoje misli in ideje z udeleženci.

NAPOVEDNIK USPOSABLJANJ IN DOGODKOV

Natančnejše informacije, prijavni pogoji, razpisi in prijavnice bodo objavljeni na spletni strani Mladinske komisije in Planinske zveze Slovenije. Napovednik z izjemo seminarja za mentorje ne vključuje usposabljanj za strokovne delavce na področju športa. Informacije o teh najdete v knjižici **Usposabljanja PZS 2012**, ki je dosegljiva na spletni strani.

24.–26. februar: Mala šola planinstva v zimskih razmerah (Mala planina)

Gorski svet je najbolj obljuden v poletnih mesecih. Planinska zveza Slovenije in njena društva s programi spodbujajo obiskovanje gora tudi v drugih letnih časih. Gore, odete v snežno bel plašč in okovane v led, izžarevajo pravljico lepoto in ponujajo mnogo športnih izzivov. Ker pa je gibanje v zimskih razmerah zahtevnejše, ponujamo usposabljanje, kjer se bomo naučili osnovnih tehnik in zakonitosti planinstva v tem letnem času. Usposabljanje je v prvi vrsti namenjeno srednješolcem in študentom.

17.–19. februar in 2.–3. marec: Šola za načelnike (PUS Bavšica in Gorica pri Slivnici)

Vodenje mladinske organizacije zahteva poznavanje vsebinskih okvirov dela z mladimi in večine s področja zakonodaje, upravljanja s finančnimi viri in dela z ljudmi. Pri izvedbi šole bodo sodelovali nekateri najvidnejši akterji naše in sorodnih organizacij. Z izkušnjami bodo poskušali svoje znanje približati mladim, ki so pripravljeni sprejeti nove izzive, in jim nekoliko olajšati proces učenja in pridobivanja poznanstev. Ciljna skupina so mladi med 18. in 23. letom starosti, ki svoj interes izkažejo z motivacijskim pismom.

3. marec: Posvet za vodje planinskih taborov (Gorica pri Slivnici)

Posvet je namenjen predstavnikom planinskih društev, ki programe večdnevnega bivanja v gorskem svetu že pripravljajo ali pa si jih želijo pripravljati v prihodnosti. V obliki okroglih miz in delavnic bodo predstavljeni primeri dobrih praks, različne dejavnosti, s katerimi lahko popestrimo tabor, in tudi nekateri strokovni vidiki priprave tovrstnih programov. Srečanje je tudi odlična priložnost za izmenjavo izkušenj, povezovanje, pridobivanje informacij o tabornih prostorih in možnostih pridobitve finančnih virov.

4.–6. maj: Seminar IGRA in IZLET (PUS Bavšica)

Planinstvo je več kot zgolj obiskovanje gora. Je način

vseživljenjskega učenja in oblika druženja. Usposabljanje je nadgradnja tradicionalnega seminarja družabnosti v gorah. Namenjeno je vsem, ki delajo z mladimi. Poleg znanj s področja vodenja družabnih aktivnosti bo tokrat posebna pozornost namenjena tudi vsebinam, s katerimi lahko popestrimo planinske izlete. Predstavljene bodo zanimive družabne igre ter prenovljena programa Ciciban planinec in Mladi planinec in priporočila za njihovo izvajanje.

15.–22. julij: Usposabljanje za mentorje planinskih skupin (PUS Bavšica)

Usposabljanje za mentorja planinske skupine je oblika dodatnega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev za področje planinstva. Njegov namen je dodatno usposabljanje posameznikov za vodenje planinskih skupin v planinskih društvih, vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, dijaških domovih, na fakultetah in v drugih organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Pogoj za udeležbo je dosežena šesta ali sedma stopnja šolske izobrazbe katere koli usmeritve s pedagoško smerjo.

28. julij–5. avgust: Neformalno izobraževanje za mladinske voditelje (PUS Bavšica)

Z usposabljanjem mladinskih voditeljev se v planinstvu povečuje zavedanje o pomenu aktivnega sodelovanja mladih v razvoju organizacije. Program poleg novih izkušenj na področju gibanja v gorskem svetu krepi tudi voditeljske kompetence in uči nekatere konkretne metode, ki jih v planinstvu uporabljamo pri delu z mladimi. Izvajalci programa so mladi sami. Za pridobitev naziva se morajo tečajniki vključiti v matični mladinski odsek in tam izdelati seminarsko nalogo. Ciljna skupina usposabljanja je med 16. in 19. letom. Tečajnikom je omogočeno opravljanje sprejemnega izpita za vodnika PZS, katerega veljavnost je tri leta.

10.–15. avgust: Turnokolesarski tabor (Koprivna)

Turno kolesarstvo predstavlja enkratno kombinacijo odkrivanja in doživljanja narave na kolesu. Je novejša športna dejavnost v gorskem svetu, ki je vse bolj razširjena tudi med mladimi. Z umestitvijo turnega kolesarstva v okvire PZS se njegov razvoj trudi prilagajati preostalim obiskovalcem gora. Tečaj je namenjen tudi starejšim in otrokom v spremstvu staršev. Program bo potekal v skupinah, prilagojenih znanju in pripravljenosti udeležencev, pod vodstvom turnokolesarskih vodnikov.

Drugi dogodki:

- 14. 1.: Državno tekmovanje Mladina in gore (OŠ Janka Glazerja Ruše)
- 25.–26. 2.: Srečanje dijakov in študentov POMO Pomurja in Podravja
- 10.–11. 3.: Srečanje dijakov in študentov POMO Savinjske
- 31. 3.: Srečanje predšolskih otrok POMO Pomurja in Podravja
- 7. 4.: Spomladanski turnokolesarski izlet (Komisija za turno kolesarstvo)
- 21. 4.: Srečanje osnovnošolcev POMO Pomurja in Podravja
- 27.–29. 4.: Delovna akcija v Planinskem učnem središču Bavšica
- 19.–20. 5.: Slovensko planinsko orientacijsko tekmovanje (liga Smrekovec)
- 22.–28. 7.: Nagradni tabor za najboljše ekipe tekmovalj MIG in SPOT (Bavšica)
- 26.11.: IZI (PD Onger Trzin)

Dogodke lokalnih planinskih društev najdete v publikaciji **Planinski kažipot 2012**.

POVABILO

Če bi s svojimi prispevki, predlogi ali vprašanji želeli sodelovati pri pripravi naslednjih števil mladinske priloge, vas vabimo, da nam to sporočite na e-naslov: mladinska.komisija@pzs.si.

Planinsko učno središče Bavšica - bivanje v neokrnjeni dolini v osrčju Julijskih Alp.

Ponujamo ugoden najem za tabore in izobraževalne akcije.
Več informacij na www.mk.pzs.si/pus.

Slovenski planinski muzej

SLOVENIAN ALPINE MUSEUM

Investing in your future

OPERATION PART FINANCED BY THE EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

Naveza za vrhove prihodnosti

Se v Bogatinu res skriva zaklad, kdo so piparji, so ženske res hodile na Triglav v klobučkih in dolgih krilih, je murka ogrožena rastlina, kako veliko nogo ima orel, zakaj je medved odtrgal čeljust gorskemu vodniku, kakšen je Stol ali nevihta v gorah ...? In še mnogo drugih odgovorov se nam odkriva v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani.

Da bi bil ogled muzeja zanimivejši in pestrejši smo za mlade obiskovalce vseh starostnih skupin pripravili:

- vodene ogledne razstave z računalniškimi in praktičnimi animacijami
- tematske učne ure z zabavnimi delovnimi listi in zvezki
- ustvarjalne delavnice
- gorsko pravljico o Zlatorogu,...

***Pot je pomembnejša kot cilj.
Vsaka pot je svoja zgodba.***

GORNJESAVSKI
MUZEJ JESENICE

Slovenski planinski muzej

Triglavska cesta 49

4281 Mojstrana

T: 08 380 67 30

F: 04 589 10 35

E: info@planinskimuzej.si

www.planinskimuzej.si

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Z nami varneje na pot.
www.PZS.si

IZ PLANINSKE ZALOŽBE

NOVO

Planinska založba PZS obvešča, da so na voljo novi dnevnik za otroke. Za predšolske otroke je na voljo CICI dnevnik, za osnovnošolske pa Dnevnik 1 in Dnevnik 2.

S projektom prenove obeh akcij želi Mladinska komisija spodbujati organizirane oblike gorništvaja ter vse mlade obiskovalce gora bolj kvalitetno usposabljanje za doseg končnega cilja – samostojnega varnejšega gibanja v gorah. Ob vsebinski prenovi akcij je bil cilj projekta grafična posodobitev dnevnikov, tako da bi bili ti bolj prilagojeni mladim in izrazno bližje ciljnim starostnim skupinam.

Z udeležbo na različnih dejavnostih bodo otroci in mladostniki lahko pridobili uporabno gorniško znanje, veščine in izkušnje, ki jim bodo omogočili: varnejše in doživetij polnejše gibanje v gorah; kakovosten in postopen osebni gorniški razvoj ter zavedanje o pomenu prostovoljnega delovanja in odgovornosti do ljudi ter narave. Več si lahko preberete na: <http://mk.pzs.si/mpcp/wp-content/uploads/2011/09/MK-priloga.pdf>

Dnevniki so hkrati članska izkaznica, predšolski in osnovnošolski otroci jih ob vpisu v planinsko društvo ali kasneje kot priznanje prejmejo brezplačno. Sicer se lahko dnevnik tudi kupi. Cena posameznega dnevnika je

1,95 €, komplet treh pa stane **5,00 €**.*

* DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.